

SAMORDNING AV IT
Minskat behov av
IT-personal

47 BOSTÄDER BORT
Gästbostäder
avvecklas snabbt

MOD KRÄVS
Forskning kan inte
kommenderas fram

GU JOURNALEN

NYHETER FRÅN GÖTEBORGS UNIVERSITET

Ren luft är ingen lyx

Viktigt att utse rätt externa ledamöter

Rektor har ordet NÄR GÖRAN JOHANSSON, kommunstyrelsens ordförande i Göteborg, fyllde 60 år fick han en annorlunda present av Göteborgs universitet. Gåvan bestod av att han fick bestämma ämnet för ett seminarium som skulle arrangeras på Jonsederes herrgård. Hans beslut blev att seminariet skulle handla om framtidens medicin.

Göran Johanssons seminarium genomfördes en sällsynt fin höstdag i slutet av november. Många intresserade från Göteborgs universitet och från andra håll deltog med stort engagemang. Till framtiden hör också den alternativa medicinen. Men bara den medicin som kan få en vetenskaplig kvalitetssäkring, var de allra flesta ense om. Göran Johansson sken i kapp med novembersolen som tittade fram mellan skyarna. Dimman låg som ett skimmer över sjön. Naturen bjöd verkligen på en vacker inramning till seminariet. Jag är glad över att som representant för Göteborgs universitet ha fått bidra tillsammans med seminariedeltagarna till en givande dag för jubilarerna. Seminariet är också ett bra exempel på arbetet med universitetets tredje uppgift, inte minst med tanke på att arrangemanget uppmärksammades av medierna.

Den nya konstellationen på utbild-

ningsdepartementet har börjat komma in i sin nya roll. Vi rektorer vid universitet och högskolor upplever att politikerna är öppna för en konstruktiv dialog. En av de frågor som varit på agendan under hela hösten har varit universitets- och högskolestyrelsernas roll och sammansättning. Vad vi med säkerhet vet nu är att mandattiden för de externa ledamöterna förlängs till den 30 april nästa år. De kommer naturligtvis att tillfrågas om de vill fortsätta så pass länge. Lärarnas och studenternas nya representanter är redan utsedda och jag passar på att tacka de avgående för deras insatser under den gångna mandatperioden och att hälsa de nya välkomna i styrelsen efter nyår.

ARBETET MED ATT UTSE de nya externa ledamöterna har börjat vid samtliga universitet och högskolor. För vår del gäller det att noggrant analysera vilka kompetenser vi önskar i styrelsen under de kommande åren. Rätt externa ledamöter kan betyda mycket för styrelsens arbete, därför är dessa överväganden viktiga.

Min första termin som rektor är snart till ända. Som jag förväntat mig innebär jobbet stort ansvar med många komplicerade ställningstaganden, men också möjligheter att driva frågor

med stor betydelse för vårt universitets utveckling. Jag har tackat ja till att bli ledamot i Sveriges universitets- och högskoleförbunds styrelse. Det är en bra plattform för att tillsammans med landets övriga rektorer verka för att utbildning och forskning får bättre förutsättningar i framtiden. Det är viktigt för oss, men det är också viktigt för Sverige.

SNART ÄR DET JUL och jag vill tacka er alla för den här terminen och önska er en God Jul och ett Gott Nytt År. Jag ser fram emot 2007 då vi med den strategiska planen som bas ska fortsätta arbetet med att göra vår arbetsplats till ett ännu bättre universitet.

Pam Fredman
REKTOR

Vad händer med gästforskarbostäderna?

Redaktionen a gäster ta vägen om det i

Allan Eriksson & Eva Lundgren

december

GU JOURNALEN ÄR EN PERSONAL- OCH NYHETSTIDNING
FRÅN GÖTEBORGS UNIVERSITET

chefredaktör & ansvarig utgivare

Allan Eriksson/Tel: 773 1021
allan.eriksson@adm.gu.se

biträdande redaktör & stf ansvarig utgivare

Eva Lundgren/Tel: 773 1081
eva.lundgren@adm.gu.se

frilansreporter

Kajsa Asklöf/Tel: 773 5708
kajsa.asklof@adm.gu.se

repro

Mattias Jacobsson

fotograf

Göran Olofsson/Tel: 773 2929

layout/grafisk formgivning

Anders Eurén

medverkande skribenter

Viveca Bladh, Ina Langsberg, Stefan Edman, Eva-Lotta Sundblad, Leif Eriksson, Salima Khamchane, Gustav Bertilsson Uleberg.

korrektur

Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

adress

GU Journalen, Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg. Fax 773 4354

e-post

gu-journalen@gu.se

internet

<http://www.gu-journalen.gu.se/>

tryck

Tryckeri Kompendiet AB, Göteborg.
Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanen.

upplaga

6 400 ex

utgivning

6 nummer/år. Nästa GU Journalen utkommer i mitten av december.

manusstopp

20 januari 2007

adressändring

Gör skriftlig anmälan till redaktionen.
För obeställt material ansvaras ej.
För ej signerat material ansvarar redaktionen.
Citera gärna, men ange källan.
ISSN 1402-9626

omslag

Thomas Sterner, professor i miljöekonomi

Nya förslag ska öka rekryteringen

innehåll

- 3 Breddad rekrytering**
Studentambassadörer ska tillbaka
- 4 Stora besparingar på IT**
Förhoppningar på samordningsvinster
- 5 Ingen utförsäljning**
Inte billigare eller bättre att lägga ut lokalvärden på entreprenad.
- 6-7 Ansvarslös avveckling**
GU vill bli av med gästforskarbostäder utan att det finns realistiska alternativ.
- 8 94 miljoner till Handels**
Stort anslag från Sida för miljöforskning i utvecklingsländer
- 9 Institutionen står för notan**
Dyrt att ta emot masterstudenter
- 10-11 De styr universitetet**
Vi presenterar de nya ledamöterna
- 12-14 Miljöekonomi ger andra perspektiv**
För Thomas Sterner handlar miljöproblemen om okunskap
- 15 Kameran som kompis**
Stefan Nilsson tar närsynta bilder'
- 16 Se konflikter som en tillgång!**
På så vis vässar du dina argument.
- 18-19 Fria ord**
Rothstein, Weibull och Schulz i hård debatt om forskningsresurser.
- 20-21 Fri forskning kräver mod**
Universitetets flathet är förödande, menar Dennis Töllborg.
- 22 Klimatförändringar på agendan**
Med kunskap kan vi handla rätt
- 23 Ny IT-spalt**
GU Journalens experter ger dig tipsen!

Återuppta studentambassadörsprojektet och utöka samarbetet med skolan och folkhögskolan.

Det föreslås i en ny rapport om alternativt urval som initierats av GU:s styrelse.

Där konstateras också att någon form av snedfördelning råder vid samtliga fakulteter.

ENLIGT HÖGSKOLEFÖRORDNINGEN kan varje högskola ta in 20 procent av studenterna genom så kallat alternativt urval. Men breddad rekrytering handlar också om att motivera fler personer att söka sig till högskolan. I GU:s strategiska plan framhålls att båda sätten att öka antalet studenter från underrepresenterade grupper är viktiga.

– Breddad rekrytering handlar om demokrati och rättvisa, konstaterar GUS:s ordförande Carolina Öhman, som suttit med i arbetsgruppen för den rapport om alternativt urval som just presenterats. Men det finns också en rent krasst ekonomisk aspekt – vill vi ha fler studenter i framtiden kan vi inte bara förlita oss på det höga söktryck som universitetet tidigare haft.

Rapporten konstaterar att det råder någon form av snedrekrytering vid samtliga GU:s fakulteter men att problemen ser väldigt olika ut, berättar Staffan Edén, rektorsråd för jämställdhets- och jämlikhetsfrågor.

– Därför finns det inte en enda lösning som passar överallt utan varje utbildningsområde måste hitta de sätt att bredda rekryteringen som passar just där. För utbildningar med ett högt söktryck är det exempelvis viktigt att hitta alternativa urvalsmodeller medan utbildningar med lågt söktryck istället bör satsa på att intressera fler olika sorters människor att söka. Det här är alltså inga enkla, men viktiga frågor.

Högskoleprovet är en av de urvalsgrunder som, tvärt emot syftet, inte gynnar breddad rekrytering.

– Vid Göteborgs universitet tas 40 procent av studenterna in på högskoleprov vilket kanske är för mycket. Men å andra sidan gynnar högskoleprovet män som ju är kraftigt underrepresenterade på många utbildningar, så frågan är inte helt enkel. Andra urvalsmetoder skulle kunna vara intervjuer och uppsatser.

Bland de projekt som nämns för att motivera sökande till högre utbildning finns bland annat Intize, där studenter från GU och Chalmers hjälper elever i gymnasieskolan med matematik. Projektet stöds av Göteborgs stad och Chalmers och rapporten föreslår att även GU ska gå in, helst som huvudfinansierare och fullvärdig partner.

Studentambassadörsverksamheten, som pågick mellan 1999 och 2004, är ytterligare ett projekt som lyfts fram.

– Det var väldigt synd att GU lade ner detta, de flesta andra stora universitet i landet har liknande verksamhet, så varför skulle inte vi ha det? undrar Nazem Tahvilzadeh, tidigare studentambassadör och ledamot i rapportens arbetsgrupp.

Rapporten pekar också på betydelsen av att ta hand om studenterna under utbildningen, exempelvis genom Peer Helping, mentorsprojekt och språkhandledning. Även vikten av stöd mot slutet av utbildningen när det gäller karriärplanering och vägledning betonas.

– Det finns en selektion även när det gäller att behålla studenterna. Men vi har ingen riktigt bra statistik vare sig när det gäller rekrytering eller avhopp, så en viktig del i arbetet för breddad rekrytering är att införa ett system där man kontinuerligt samlar in statistik över studenterna, menar Staffan Edén.

Caroline Öhman hoppas att rapporten kommer att bli ett levande dokument som leder till diskussioner och frågor om hur utredningsgruppen tänkt.

– Jag tycker att intresset för rapporten från ledningsgruppens sida hittills varit ganska svalt.

Det finns ett missförstånd på flera håll om att bara för att den nya regeringen, likt den förra, inte vill arbeta mot målet att 50 procent av alla ungdomar ska studera vidare så behöver man inte arbeta med breddad rekrytering. Men rekrytering är en otroligt viktig fråga, inte bara för samhället utan också för universitetets utveckling, och GU måste centralt ge resurser och tydliga riktlinjer.

– Breddad rekrytering är en kvalitetsfråga, menar Nazem Tahvilzadeh. Vi har presenterat en rapport, som jag tror är alldeles unik, med en buffé av förslag på olika åtgärder. Nu gäller det att stimulera fakulteterna att ta till sig den och det är ledningens ansvar.

Eva Lundgren

fakta

Rapportens viktigaste förslag:

- Studentambassadörer
- Satsning på Intize
- Bättre samarbete med skola och folkhögskola
- Utarbeta alternativa urvalsmetoder
- Minska antagning med högskoleprov
- Rapporten pekar också på vikten att föra statistik över studenterna.
- Studenterna behöver också stöd under utbildningen samt hjälp när det gäller karriärvägar och fortsatta studier.

Iberoamerikanska flyttar

◆ **Iberoamerikanska institutet** förs över till enheten för regionala studier vid institutionen för globala studier (School of Global Studies) och lämnar därmed Humanistiska fakulteten för att bli en del av samhällsvetarna i Linnéområdet.

– Vi har inte haft någon forskarutbildning utan de studenter som velat gå vidare har fått söka sig någon annanstans, förklarar föreståndaren Maj-Lis Follér. Ofta har de gått till freds- och utvecklingsforskning eller till antropologi och vi känner nog att vi hör hemma bland samhällsvetarna snarare än bland humanisterna. Nu blir vi en del av regionala studier där redan Afrika, Asien och Mellanöstern finns representerade.

Iberoamerikanska institutet har levtt ett ganska självständigt om än lite isolerat liv som en del av institutionen för romanska språk.

– Flytten innebär att vi kommer att hamna mitt bland en massa studenter vilket är väldigt roligt. Men det blir förstås en längre beslutsgång, vi kommer inte längre att kunna bestämma saker när vi träffar varandra i korridorerna.

Ingen lagändring behövs

◆ **Regeringens nya remiss** om att öka universitetens inflytande och att minska politiseringen ser Göteborgs universitet som positiv. Men enligt GU:s yttrande behövs det ingen lagändring för att åstadkomma dessa förändringar.

GU är för att rektor ska få ökat inflytande i samband med rekrytering av externa ledamöter men är mycket kritiskt mot förslaget att reglera detta i högskoleförordningen. Man vill få garantier för att nomineringsprocessen avpolitiserar.

Dessutom pekar GU på behovet av en konsekvensanalys innan beslut fattas och att tidsplanen för föreslagna förändringar är alltför snäv.

Nytt tufft sparpaket

◆ **IT-universitetet lanserar** ett tufft sparpaket för att komma tillrätta med den dåliga ekonomin, som främst beror på svårigheterna att fylla alla utbildningsplatser. Vid årets slut räknar fakulteten med ett totalt underskott på nästan 20 miljoner kronor, vilket motsvarar en fjärdedel av den årliga omsättningen på 80 miljoner kronor. En del av åtgärdsplanen för åren 2007–2010 går ut på att strukturera om grundutbildningen för att minska antalet ingångar till masterutbildningar. Dessutom kommer fler fristående kurser att erbjudas för att öka antalet studenter. En annan stor förändring är att banta lokalkostnaderna på Lindholmen från 18 miljoner kronor till 9 miljoner kronor i slutet av 2007. Detta tillsammans med en ökad satsning på uppdragsutbildning hoppas fakulteten ska vara tillräckligt för att nå ekonomisk balans i slutet av 2010.

Enligt ekonomidirektör Lars Nilsson bygger åtgärdsplanen på en förhoppning om ökat studentantal och utökad fakultetsanslag under de kommande åren.

– Det finns inga beslut tagna om ökade forskningsanslag. Sammantaget finns det risker inbyggda i den framtagna planen som noga måste följas upp, säger Lars Nilsson om åtgärdsplanen som styrelsen ställde sig bakom i december.

Färre IT-utbildade behövs

I år räknar GU att spara 9 miljoner kronor på samordning av IT-tjänster, ännu mer nästa år.

Men exakt hur besparingen blir eller hur många anställda som berörs är det ingen som vet.

IT INGÅR SOM EN DEL AV ett större projekt för att frigöra minst 50 miljoner kronor till utbildning och forskning. Målet kommer med största sannolikhet att nås, konstaterar förvaltningschef P-O Rehnquist.

– De åtgärder vi nu sätter in öppnar för effektivisering och minskade kostnader på alla nivåer inom universitetet. Men vi förfogar inte centralt över alla beslut som krävs för att hämta igen besparingarna. Det tar också tid innan vi ser omedelbara effekter. I flera fall kan det också bli aktuellt att hantera övertalighet.

Samtidigt som det satsas allt mer pengar på nya IT-tjänster samordnas universitetets IT-administrativa system. Det handlar om gemensam e-post, kalender och nya ekonomisystem. Allt förutsätter att alla förr eller senare hänger på. Hittills i år har 50 servrar integrerats, förutom Sahlgrenska akademien har gemensamma förvaltningen gått över till det nya Oracle-baserade systemet.

– Genom att ha en mer enhetlig IT-struktur kan GU koncentrera sig på kärnverksamheten. Tidigare uppfann man olika tekniska lösningar utan någon som helst samordning. Det fungerar säkert bra ibland, men det går inte att garantera en hög säkerhet, säger dekan Olle Larkö, ordförande i IT-utskottet, som på rektors uppdrag driver utvecklingen.

Enligt Olle Larkö är det användarna som ska styra IT-utvecklingen, inte teknikerna. Han menar att vi nu har bättre möjligheter att styra utvecklingen där det går att ställa tydligare krav på vilka tjänster som ska levereras och till vilket pris.

– IT ska vara enkelt, billigt och så säkert som möjligt. Det som är Göteborgs universitets styrka är bredden. Därför måste vi skapa förutsättningar för att främja samarbete över gränserna. Det förutsätter i sin tur gemensamma IT-tjänster som är säkra.

– Vi inom Sahlgrenska akademien har sparat pengar på IT, vilket vi nu kan använda till annat som att bygga ut trådlösa nätverk för våra studenter.

Olle Larkö poängterar att standardiseringen endast gäller administrativa tjänster, som exempelvis e-post.

– Vi vill inte lägga en våt filt på verksamheten. Olika applikationer som hänger ihop med forskning lägger vi oss

inte i.

Externa konsulter har uppskattat universitetets IT-kostnader till 400 miljoner kronor per år, men endast en fjärdedel är kostnader som finns centralt. Allt annat ligger ute på fakulteterna. Hur många som arbetar med IT idag är svårt att uppskatta, men en siffra på 400 personer har nämnts. Alla förändringar leder sammantaget till ett minskat behov av IT-utbildade människor. Det bekräftar Philip Brenner som har ett särskilt uppdrag att samordna alla IT-projekt, tillsammans med fakulteterna.

– Det är känsligt. Man talar helst inte om övertalighet, utan klär det i andra ord, men det är klart att det får konsekvenser. Om vi på sikt ska kunna spara 20 miljoner kronor på ökad samordning, motsvarar det cirka 30 personer som arbetar med IT idag.

För Olle Larkö handlar det inte bara om effektivitetsvinster utan om förändringar som leder till bättre kvalitet och som har gynnsam effekt på miljön.

– För egen del försöker jag leva i en papperslös tillvaro. Många skriver ut tonvis med papper som bara arkiveras. Vi måste börja tänka mer på miljökonsekvenserna av vårt sätt att arbeta.

Hur mycket kan man spara?

– Några snabba klipp kan man inte räkna med. Det är svårt att räkna i kronor. Den stora besparingen kan göras på institutionsnivå genom att man får mer tid över till att göra annat. Det innebär att tandläkare eller fotografer slipper lägga tid på att underhålla IT-system utan kan göra sitt jobb istället.

Finns det en tidtabell när alla fakulteter är med?

– Nej, jag kan inte säga hur snabbt det ska gå. "The sooner, the better", menar jag. Just nu är det lite av ketchupeffekt, det är många som vill hänga på. Det beror snarare på hur snabbt den centrala IT-avdelningen klarar av att ta hand om alla som vill vara med.

Allan Eriksson

Allan Eriksson

fakta

Frigöra 50 miljoner till utbildning och forskning.

En mer effektiv IT-infrastruktur är en del av ett större projekt som går ut på att frigöra mer pengar till utbildning och forskning. Målet är att få loss minst 50 miljoner kronor före utgången av 2008, och det ska göras genom rationaliseringar inom en rad olika områden: en mer enhetlig IT-verksamhet, slopad subventionering av kaféer och restauranger, försäljning av tomma lokaler, effektiviseringar inom lokalvården och en ökad samordning av inköp.

Nu, ett år sedan startskottet, visar den första redovisningen att målet på 50 miljoner kronor kommer att nås men att det sannolikt blir en större besparing.

Läs mer: www.rk.gu.se

GU behåller sina städare

Att lägga ut städningen på privat entreprenad är inte billigare än att ha den kvar inom universitetet. Dessutom är de flesta nöjda med kvaliteten på den städning som utförs idag, visar en extern utredning av lokalvården vid GU.

DET ÄR Verket för högskoleservice som på uppdrag av GU:s ledning har undersökt hur man kan minska kostnaderna men ändå behålla samma kvalitet inom lokalvården. Utvärderarna drar slutsatsen att den lilla prisskillnaden i sig "inte motiverar att i full skala upphandla lokalvård av extern leverantör". Rapporten pekar dock på att verksamheten kan effektiviseras och föreslår ett antal åtgärder. Målet är att spara tio procent på tre år.

– Undersökningen visar på det som vi alltid har sagt, att det varken är bättre eller billigare att lägga ut städningen på privat entreprenad. Under mina 23 år på universitetet har förslaget om outsourcing kommit och gått. Men det har aldrig utretts så här ingående, säger lokalvårdschef Maritha Svensson, som gläds med de drygt 100 anställda lokalvårdare som får arbeta kvar inom universitetet.

Under året, då utredningen pågick, har det bland anställda funnits en stor oro om vad utredarna skulle komma fram till.

– Det känns som en stor lättnad nu. Många lokalvårdare har varit oroliga för

att förlora sina jobb. Samtidigt är det bra att det har gjorts en extern utredning som ser på vår verksamhet med andra ögon.

Den bedömningen delas av förvaltningschef P-O Rehnquist.

– Utredningen har på ett väldigt bra sätt visat att det är bättre att ha lokalvården i egen regi än att lägga ut den externt. Det hade varit en väldigt stor och besvärlig omställning för all personal om utredningen hade kommit fram till en annan slutsats.

P-O Rehnquist räknar med att på sikt kunna spara cirka 10 procent genom effektiviseringar av lokalvården. Det motsvarar tre-fyra miljoner kronor per år.

Ett första steg att göra det är att omförhandla avtalen mellan fakulteterna och lokalvårdsenheten så att de blir mer affärsmässiga. Frågor om vad, hur mycket som ska städas och hur ofta ska då tas upp. Därefter sätts priset.

– Institutionerna ska få mer att säga till om och bara betala för den städning som de beställer. Tidigare har det varit mer av planekonomi, där institutionerna betalar ett fast belopp oavsett kvaliteten på städningen. Där kan vi förbättra oss.

Utredningen visar att de flesta är nöjda eller mycket nöjda med lokalvården idag och att det finns klara fördelar med att behålla lokalvården i egen regi särskilt med tanke på kontinuitet, säkerhet och miljö. En av de nackdelar som

framhålls är att det saknas incitament för att hålla kostnaderna nere. Skälet är att det inte finns någon konkurrens. Trots det ligger GU:s priser för städning bra till jämfört med externa städföretag och andra universitet. GU:s pris per kvadratmeter ligger på 89 kronor jämfört med Lunds universitets lokalvård som kostar 130 kronor. På Stockholms universitet, som anlitar externt städbolag, kostar lokalvården cirka 100 kronor per kvadratmeter.

Utredningens olika förslag är mycket bra, tycker Maritha Svensson. Hon är dock lite skeptisk till om det är möjligt att spara så mycket pengar.

– Att dra in 3-4 miljoner kronor blir inte alldeles lätt, men det är bra att ha ett mål att sträva mot.

Nu börjar arbetet med att gå igenom rutiner och arbetssätt. Det finns förslag om att förbättra städkvaliteten, att införa nya datasystem och att ta fram nya beräkningar som är mer marknadsanpassade.

– Det går säkert att göra en del effektiviseringar, bland annat att organisera städningen på ett mer systematiskt sätt. Det blir lätt mycket springtid. Kvaliteten kan aldrig bli hundra procentig, då är det något som är fel. Men det kan alltid bli bättre.

Sammantaget är det ett glädjande besked för samtliga lokalvårdare, menar

Maritha Svensson.

– Det jag har hört är att alla vill vara kvar på universitetet. De har ett hyfsat lugnt arbetsklimat här och behöver inte springa omkring på andra fakulteter. De känner sig hemma och trygga på sin arbetsplats. 60 procent av våra lokalvårdare har arbetat över 15 år på sin arbetsplats, flera av dem i över trettio år.

Allan Eriksson

fakta

Lokalvårdare vid GU

I offentlig regi, men undantag av psykologiska institutionen som köper in städtjänster av ett privat städbolag.

Antal anställda: 107, majoriteten är kvinnor över 40 år.

Sjuktal: 12 procent (2005), vilket är något lägre än riksgenomsnittet på 14 procent.

Budget: Närmare 34 miljoner kronor (2006).

Genomsnittslön: Cirka 17 200 kronor.(heltid)

Isabell Hawelka har arbetat i nästan 30 på Göteborgs universitet. Varje dag städar hon lokalerna på Sprängkullsgatan. Hon är glad över besked om att lokalvården ska vara kvar inom universitetet.

– För mig känns det bara bra. Nu kan man koppla av och behöver inte vara orolig för att förlora jobbet. Jag kan inte se några fördelar med att arbeta på ett privat städbolag utan jag trivs bra här.

Medalj till Bo Myhrman

♦ **Vid årets sista styrelsemöte** tilldelade rektor Pam Fredman utmärkelsen Pro Arte et Scientia till advokat Bo Myhrman.

Bo Myhrman är verkställande direktör i Erna och Victor Hasselblads stiftelse och har bland annat arbetat för att stärka det internationella fotopriset och utställningsverksamheten inom fotobildsområdet. Bo Myhrman har också stött den nyinrättade professuren i Public Learning and Understanding of Science. Han är även engagerad i Stiftelsen Grez-sur-Loing.

Även journalisten Margareta Artsman har tilldelats utmärkelsen, som hon mottog under doktorspromotionen den 21 oktober.

Längre förordnande för prorektor

♦ **Styrelsen beslutade** vid sitt senaste möte att förlänga Margareta Wallin Petersons uppdrag som prorektor med tre år. I uppdraget ingår särskilt ansvar för universitetets externa relationer. Uppdraget förlängdes för att harmoniera med rektor Pam Fredmans förordnande till den 30 juni 2012.

Iberoamerikanska biblioteket

♦ **Iberoamerikanska biblioteket** kommer att bli ett UB-bibliotek och föras över till det nya bibliotek som planeras i den gamla gymnastiksalen i Annedalsseminariet.

– Samhällsvetenskapliga fakulteten kommer att avveckla sina institutionsbibliotek och bara ha två studietorg, ett i Haga och ett på campus Linné, berättar prodekan Sven-Åke Lindgren. Viss referenslitteratur, in- och utlänestjänst, läsplatser och datorarbetsplatser kommer att finnas men inte något större bokbestånd. Undantaget är Iberoamerikanska biblioteket som kommer att finnas på plats. Vi räknar med inflyttning 2008.

Nytt telefonnummer

♦ **Nu är det dags** att lägga ett nytt nummer på minnet för den som vill ringa till GU. Efter nyår ersätts 773 1000 med det nya numret 786 0000.

Anknytningsnumren, de fyra sista siffrorna, kommer dock att vara desamma.

Den som ringer de gamla 773-numren kommer att hänvisas rätt under åtminstone de närmsta tre månaderna.

Ny professor

♦ **Gunnar Forshufvud**, sångare och lärare på Högskolan för scen och musik, har utsetts till professor av rektor vid universitetet från den 1 december 2006.

Gunnar Forshufvud har varit konstnärligt verksam i mer än 30 år framför allt som oratoriosångare med Bachs evangelistpartier som specialitet, men han har även varit en insiktsfull uttolkare av nordisk romans och tysk lied liksom av fransk repertoar.

I sin verksamhet som sånglärare vid Musikhögskolan (nuvarande Högskolan för scen och musik) förvaltar han sångtraditioner från Aksel Schiøtz, Ernst Haefliger och Hugues Cuenod m.fl.

Han har också ägnat sig åt nydanande sånghistorisk forskning och bl.a. disputerat på en avhandling om den italienske pedagogen och kompositören Nicola Vaccajs sångskola "Metodo pratico".

Gunnar Forshufvud nås via e-post: gunnar.forshufvud@hsm.gu.se

Nästan 50 bostäder försvinner inom kort

Universitetet kommer successivt att avveckla bostäder som hyrs ut till gästforskare. 47 lägenheter försvinner redan i vår. Men att lägga ner verksamheten utan att det finns realistiska alternativ, är inte försvarbart, menar flera företrädare.

PÅ STYRELSENS SAMMANTRÄDE i december riktade lärarrepresentanterna hård kritik mot förslaget att lägga ner gästforskarbostäder. I protokollet reserverar sig Maj-Lis Follér, Björn Rydevik, Inga Wernersson samt allmänföreträdaren Azar Hedenmalm mot planerna:

"Undertecknade ställer sig kritiska till den smygavveckling av gästforskarbostäder som pågår. Inga formella beslut om avveckling är tagna, inga alternativa förslag har framlagts. Internationaliseringen vid GU är beroende av goda boendemöjligheter för gästforskare. Vi vill se ett konkret förslag på hur detta kommer att tillgodoses."

– Jag kan ta flera exempel från min egen verksamhet, som visar på svårigheterna att få tag på prisvärda bostäder, berättar Maj-Lis Follér, föreståndare på Iberoamerikanska institutet. Vår gästforskare från Mexiko har fått flytta runt tre gånger och en professor från Brasilien vill inte komma hit om han tvingas bo i en studentkorridor. Bra och prisvärda bostäder är en grundläggande förutsättning för att vi ska kunna ta emot gästforskare.

INFÖR NÄSTA STYRELSEMÖTE i februari ska förvaltningschef P-O Rehnquist ge närmare beskrivning av vad GU tänker göra med bostäderna.

Däremot står det redan klart att 47 rum och lägenheterna på Vegagatan, Guldhedstorget och Helenebergsgatan snarast lämnas över till fastighetsavdelningen som får i uppdrag att försöka säga upp kontraktet i förtid. Det sista löper ut år 2013.

Det är också ett bokföringstekniskt grepp. Den ansvariga avdelningen blir av med lägenheterna och därmed det ekonomiska ansvaret. Istället förs bostäderna över till GU:s allmänna pott för lediga lokaler som belastar samtliga fakulteter. I alla fall till dess GU blir av med dem.

Anna Axelsson, som arbetar med att förmedla gästforskarbostäder, har fått instruktioner om att lämna tillbaka så stor del av lägenhetsbeståndet så snart som möjligt.

Detta innebär i praktiken att färre än hälften av lägenheterna är tillgängliga under vårterminen och sedan är det slut.

– GU har samma utgifter för kontraktet, får noll intäkter, förlorar nyttan och får nya kostnader för annat boende. Genom att låta bostäder stå tomma slösas miljontals kronor bort, och varför skulle fastighetsägarna gå med på att säga upp kontrakt i förtid och därmed skänka bort en massa pengar?

Hon tycker att det hade varit rimligare att sänka avgifterna för att därmed öka beläggningen och dra den fulla nyttan under den tid som är kvar av kontraktet. Men det är inte tillåtet, har hon fått besked om.

– NU SKA VI TVÄRKLIPPA verksamheten, utan att ta ansvar för grundproblemet – behovet av bostäder för våra internationella gäster.

Anna Axelsson tror att GU är rädd för att få kritik från Riksrevisionsverket.

– Istället för att lägga pengarna i framkant och subventionera verksamheten väljer man att låta bostäderna stå tomma i väntan på att kontraktet löper ut. Att använda myndighetens resurser på ett så slösaktigt sätt kan revisorerna också kritisera. Man har ett val, man får argumentera för det val man gör och ta risken att få kritik. Oavsett vilket det blir så är det ingen i ledningen som kommer att få spöstraff, fängelse eller ens böter.

Enligt Anna Axelsson verkar det bli

inte till om det blir en ny servicetjänst som ska hjälpa institutionerna att leta efter bostäder, men hon är tveksam till om det finns en bostadsmarknad som passar universitetets behov.

– Bostäder finns, och kanske kan marknaden på sikt anpassa sig till våra behov, men utbudet idag skjuter långt över mål, med mycket mer service än vi behöver och har råd att betala för och med bokningsvillkor som passar oss dåligt.

Allan Eriksson

fakta

Gästforskarbostäder

Som GU Journalen berättade om i förra numret är gästforskarbostäder i sin nuvarande form en hotad verksamhet. Sedan subventionerna slopades förra året chockhöjdes boendeavgifterna, med följd att beläggningen har rasat.

Idag ligger avgiften för ett rum av korridorstyp på 6 000 kronor. Att hyra ut bostäder på det sätt som görs idag betraktas av ledningen som en olaglig verksamhet, även om regeringen ännu inte klart har tagit ställning till det (att subventionera verksamheten med statliga medel är i vilket fall som helst inte tillåtet). Framför allt ses uthyrning av bostäder till gästforskare inte som en del av universitetets kärnverksamhet.

Enligt Lars-Göran Sandgren på konferens- och serviceavdelningen pågår diskussioner med flera företag om att ta över verksamheten, däribland Västsvenska Industri- och Handelskammaren, som idag erbjuder en liknande tjänst för svenska företag som rekryterar utländsk arbetskraft. Det finns också planer på att skapa en ny servicetjänst centralt som hjälper institutionerna att hitta bostäder.

Dessa bostäder avvecklas nu Helenebergsgatan, Guldhedstorget, Vegagatan

Obegripligt att lägga ner gästbostäderna

– Det är ett sabotage mot vår internationella verksamhet.

Så drastiskt uttrycker sig Lennart Hjalmarsson, professor i nationalekonomi, sedan han fått reda på att GU tänker göra sig av med gästforskarbostäderna.

LENNART HJALMARSSON är också ordförande i Stiftelsen för gästforskarbostäder vid Göteborgs universitet, som trots namnet är fristående från GU. Stiftelsen äger cirka hälften av universitetets gästforskarbostäder, inklusive Ekmanska villan som nu stått tom i två år sedan universitetet utrymde den.

Han är upprörd över beskedet att GU planerar säga upp gästforskarbostäderna.

– UNDER MINA FYRTIO ÅR på universitetet är avvecklingen av gästforskarbostäderna en av de mest absurda. Det saknas uppenbarligen folk som tänker på vilka konsekvenser detta får för mottagandet av gäster. Hur ska detta främja internationaliseringen som vi talar så varmt om och som är ett prioriterat område i den strategiska planen? Nationalekonomiska institutionen tar årligen emot över 100 internationella gäster. Dessutom bedrivs ett Sida-finansierat program där doktorander från tredje världen får möjlighet att göra sin forskarutbildning här. Allt detta gör att institutionen – som enligt Lennart Hjalmarsson är en av de mest internationaliserade på GU – har ett stort behov av bostäder.

– Jag förstår inte varför GU inte utnyttjar den juridiska osäkerhet som finns kring verksamheten. En sak är att trots domstolar, men här handlar det om att utnyttja en gråzon för en god sak. Det är inte alltid Riksrevisionen har rätt. Deras uppgift är ju att vara kritisk.

Som stiftelsens ordförande talar han

förstås i egen sak. Institutionen har dessutom tillgång till 10 små lägenheter på Skanstorget som kostar från 3 500 till 6 000 kronor, beroende på storlek och läge. Det är i första hand i dessa lägenheter som institutionens gäster bor, i andra hand i gästforskarbostäder som förmedlas centralt.

LENNART HJALMARSSON menar att institutionen har tagit hand om lägenheterna i väntan på att universitetet ska ta över dem – men det har ännu inte hänt.

– Det som var tänkt som en temporär lösning har blivit en permanent. Både P-O Rehnquist och Gunnar Svedberg har bott på Skanstorget medan de letade efter lägenhet. Jag har erbjudit GU dessa

lägenheter gång på gång.

Han har också svårt att förstå resonemanget att uthyrning av gästforskarbostäder inte ses som en stödfunktion till kärnverksamheten och menar att det måste få kosta pengar.

– Jag ser det som ett pedagogiskt problem, någonstans dyker kostnaderna upp och frågan är vem som betalar. Jag tror inte att man klarar denna verksamhet utan någon form av subventionering. Exempelvis fick Lunds universitet ett stort anslag från Wallenbergsstiftelsen för att bygga upp sin verksamhet.

– Det vi ute på institutionerna har särskilt svårt att förstå är varför universitetet kan subventionera 10 sammanträdesrum på Jonsereds herrgård med 7–8

miljoner kronor om året, men inte – med halva detta belopp – administration och service av gästforskarbostäder.

Lennart Hjalmarsson tycker inte att det finns några realistiska alternativ till en central förmedling av gästforskarbostäder.

– ATT ÖVERLÅTA till institutionerna att jaga lägenheter innebär inte bara att man flyttar kostnader från central nivå till institutionerna utan också att kostnaderna ökar. Så det blir väl forskarna själva som får raggas bostäder till sina gäster.

Allan Eriksson

notiser

Mikela Lundahl ny

◆ **Från 1 januari** blir Mikela Lundahl ny föreståndare på Museion. Hon efterträder då Jörgen Hellman, vars förordnande löper ut vid årsskiftet.

Mikela Lundahl är idag på Museion ansvarig för kursen "Erotik, kultur, sexualiteter". Hon är forskare vid Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori där hon arbetar tillsammans med Katarina Leppänen med projektet Genusperspektiv i idéhistorik grundutbildning. Mikela Lundahl är även universitetslektor i kulturvetenskap på Högskolan Väst.

Flytt av Museion läggs på is

◆ **Planerna på att flytta** Museion från Samhällsvetenskapliga till Humanistiska fakulteten läggs på is. Bakgrunden är ett gemensamt förslag från de bägge fakultetsledningarna om att flytta Museion, som är en tvärvetenskaplig enhet geografiskt placerad vid Världskulturmuseet.

Ett förbehåll var dock att Humanistiska fakulteten skulle kompenseras för ökade lokalkostnader i samband med flytten. Flyttplanerna har också kritiserats av Museions ledning som befarade att flytten skulle komma att störa verksamheten. I ett gemensamt beslut skriver Sam- och Humfaks dekaner att

planerna på en flytt nu läggs ner eftersom det inte har varit möjligt att kompensera Humanistiska fakulteten för ökade lokalkostnader i samband med flytten."

Pengar till forskning

◆ **GU ligger i topp** när det gäller bidrag från Mistra, KK-stiftelsen, Formas, FAS, Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete och när det gäller uppdragsforskning. Däremot får GU minskade bidrag från Riksbankens jubileumsfond, Stiftelsen för strategisk forskning och Vinnova. Den allmänna trenden är att bidragen minskar. Detta och mycket mer står att läsa i Pengar för forskning som nu ges ut för femte året i rad. Rapporten finns i tryckt version och kan laddas ner på Forsknings- & innovationsservices hemsida: www.gu.se/forskninginnovation/forskningsservice/rapporter/ Pengar till forskning 2005 ges ut av Göteborgs universitet, Forsknings- & innovationsservice,

Rättvisemärkt kaffe

◆ **Allt fler avdelningar** och institutioner vid GU har gått över till rättvisemärkt kaffe. Än så länge finns kaffet på avdelningen för medicinsk fysik, Centrum för konsumentvetenskap, etnologiska institutionen, Humanistiska fakultetens dataservice, institutionen för mat-hälsa-miljö, institutionen för tyska och nederländska, institutionen för religionsvetenskap och teologi, Utbildningsvetenskaps Serviceenhet samt gemensamma förvaltningen.

Miljoner till konstnärlig forskning

◆ **Konstnärliga fakulteten** har av Vetenskapsrådet fått sammanlagt 6 650 000 kronor i konstnärligt forsknings- och utbildningsbidrag för åren 2007–2010. Det handlar om tre projekt: Ingrepp – konst i stadsliv och stadsutveckling, Forskning genom interpretation och Praktiska metoder vid konstnärlig forskning inom teater, del 2: Handlingens rum. – Det handlar om ett tvärkonstnärligt och tvärvetenskapligt projekt som ska skapa en bas för dialog, utbyte och ömsesidig påverkan mellan olika vetenskapliga och konstnärliga förhållningssätt samt två projekt av mer specialiserad konstnärlig karaktär, säger dekan Hans Hedberg. Tillsammans med de andra projekt vi bedriver via VR och tillsammans med vår forskarutbildning med 41 konstnärliga doktorander utgör detta nu en stark bas för den konstnärliga forskningen i Sverige och internationellt.

Broschyr om språkpolicy

◆ **Göteborgs universitet** har som första universitet i landet antagit en språkpolicy. Policyen fastslår bland annat att det officiella språket för kommunikation vid GU ska vara svenska men att utbudet av kurser på engelska ska öka. GU ska också eftersträva språklig mångfald och sprida forskningsresultat till det omgivande samhället på klar och begriplig svenska och engelska. Broschyren finns att beställa på: <http://www.gu.se/omuniversitetet/trycksaker>

Humanisterna slår ihop institutioner

Administrationn behöver effektiviseras inom Humanistiska fakulteten och nu planeras en sammanslagning av de sju institutionerna.

TIDIGARE HAR BLAND ANDRA Sahlgrenska akademien, Naturvetenskapliga och Samhällsvetenskapliga fakulteterna gjort sammanslagningar av institutioner och nu är det Humanistiska fakultetens tur. Nuvarande sju institutioner ska bli mellan sex och åtta enheter. Sedan tidigare har till exempel idéhistoria och vetenskapsteori slagits samman.

– Vi har hört att våra medlemmar är emot omorganisationen, men eftersom det är ett beslut fattat av ledningen, kan vi inte motsätta oss ett sådant, säger Inger Wilgotson-Lundh, ordförande på SACO.

– Av erfarenhet vet vi att omorganisationer skapar oro, och därför är det viktigt att personalen blir involverad och får vara med och påverka. Förankringsprocessen är oerhört viktig. Enligt Inger Wilgotson-Lundh har

det på vissa institutioner informerats om en risk för övertalighet, men hon sätter inte det i samband med omorganisationen utan pekar på att antalet studenter minskar på universitetet.

Hon ser också vissa fördelar med en omorganisation, framförallt för de små institutionerna där det är få eller bara en administratör som sköter många uppgifter och där sårbarheten är stor när någon blir sjuk:

– **EN STÖRRE PERSONALGRUPP** har klara fördelar i sådana sammanhang.

Omorganisationen handlar främst om att effektivisera administrationen, men några personalneddragningar är inte planerade av fakulteten.

– Vi behöver en mer professionell administration eftersom det blivit fler och mer kvalificerade uppgifter både för prefekter och administratörer att sköta, säger Sally Boyd, dekan för Humanistiska fakulteten. Det är svårt för en och samma administratör eller chef att göra alla sysslor som krävs idag på

ett professionellt sätt, till exempel ekonomi, personalfrågor, arbetsmiljö och hemsidor.

DET KRÄVER EN välutbildad personal och Sally Boyd vill därför att man ser till så att personalen kan specialisera sig mer inom administrationen, liksom att lärare och forskare ägnar mer tid åt undervisning och forskning. Går omorganisationen bra tror hon att det kan bli vinster i form av att mer tid frigörs för forskare och lärare. I bästa fall kan det på sikt innebära mer samarbete över ämnesgränserna.

Än är det inte klart vilka institutioner som kan beröras av sammanslagningarna, enligt Sally Boyd.

– Jag vet inte vilka kombinationer det kan bli, men det har redan nu kommit initiativ från olika håll. För de mindre institutionerna tror jag att det är extra viktigt med en effektiv administration eftersom de är mest sårbara.

Viveca Bladh

Miljöforskning mot fattigdom

Enheten för miljöekonomi vid Handelshögskolan har fått stöd från Sida för att bygga upp miljöekonomiska centra i sex utvecklingsländer. Dessutom ger Sida fortsatt stöd till enhetens miljöekonomiska kapacitetsuppbyggnad.

Det handlar om två treåriga projekt med fokus på fattigdom och miljö som sammanlagt får 94 miljoner kronor.

SEDAN 1991 LEDER enheten för miljöekonomi ett kapacitetsuppbyggnadsprogram med stöd av Sida. Målet för programmet är att stärka förmågan att tillämpa miljöekonomisk analys vid olika institutioner och universitet i utvecklingsländer. Det programmet får nu ett fortsatt stöd på 49 miljoner kronor under tre år.

– Det finns ett starkt samband mellan miljöproblem och fattigdom, berättar Thomas Sterner, professor i miljöekonomi. Men problemen är ofta komplicerade. Vi har ett tjugotal doktorander här, de flesta från utvecklingsländer, och meningen är att de när de är klara med sin utbildning ska fungera som rådgivare, forskare och lärare inom miljöekonomi i sina hemländer. Men tyvärr visar det sig ofta att de inte kan använda sina kunskaper särskilt bra när de kommer

forskning bedrivs.

– Miljöforskning hör till de mest centrala frågorna i utvecklingsländerna, påpekar Gunnar Köhlin, forskare i miljöekonomi. I exempelvis Etiopien bor 85 procent av befolkningen på landsbygden och lever av det naturen ger. Skogsavverkning och erosion är alltså påtagliga problem för de här människorna och det är de fattigaste som drabbas hårdast när miljön förstörs.

Till programmen hör även en helpdesk vars syfte är att stödja Sidas miljöarbete genom rådgivning, strategisk miljöanalys och metodutveckling.

– **VI ÄR FÖRSTÅS GLADA** över Sidas satsning, förklarar Gunnar Köhlin. Enheten för miljöekonomi ligger väl framme även internationellt när det gäller miljöforskning och jag har svårt att se att en bredd liknande vår kan finnas någon annanstans.

tillbaka hem. Det beror på att utvecklingsländer ofta saknar en väl fungerande infrastruktur och att kontakterna mellan akademien och myndigheterna inte heller är särskilt väl utvecklade. Det är för att förbättra de här kontakterna som vi nu startar ett nytt forskningsprogram, Environment for Development.

INOM DET NYA PROGRAMMET, som får ett stöd på 45 miljoner kronor under tre år, ska miljöekonomiska centra byggas upp i Addis Abeba, Peking, Nairobi, Dar es-Salaam, Kapstaden samt i forskningscentrumet Catie i Costa Rica. Där ska även

Läs även profilen sidorna 12–14

Dyrt med bostäder för internationella studenter

Det är en kostsam affär att ta mot internationella studenter. Över 100 000 kronor betalar Museion och institutionen för socialt arbete för bostäder som deras mastersstudenter hyr genom GU. Detta går tvärs emot GU:s mål för internationalisering, hävdar institutionerna.

GÖTEBORGS UNIVERSITET hyr 320 lägenheter från SGS Studentbostäder som förmedlas till utländska studenter. En avgift på 7 600 kronor tas ut per student och år för att täcka en allmän subventionering och kostnader för bland annat administration, möbler och slitage. Den avgiften höjs till 8 000 kronor nästa år.

Tidigare var det fakulteterna som stod för avgiften. Sedan 1 januari i år är det istället varje institution som betalar för sina utländska studenter. Den institution som inte har utländska studenter betalar alltså inget alls medan det kan bli ganska dyrt för institutioner med många studenter från andra länder.

Det gäller bland annat institutionen för socialt arbete och Museion som ger mastersprogram med ett stort antal internationella studenter, bland annat från Afrika och Asien.

– Min institution betalar cirka 115 000 kronor per år för omkring femton internationella studenter, berättar universitetslektor Mona Franséhn, institutionen för socialt arbete. Det anser jag svår mot GU:s strategiska plan som betonar att vi ska vara ett internationaliserat universitet. För vem vill ta emot internationella studenter om det inte bara innebär en massa merarbete utan också stora kostnader? Och varifrån ska pengarna tas? Tar man dem från kursbudgeten utarmas utbildningen.

SEDAN VÅREN 2005 innebär de inkommande mastersstudenterna också extra arbete. Det var då Studentavdelningen införde ett system där det är institutionen, inte studenten, som står som hyresgäst för lägenheterna.

– Förutom den extra administration detta innebär, så är det institutionen som tar den ekonomiska risken om något skulle hända, som om en student inte kan betala, plötsligt flyttar eller avlider, förklarar Peter Johansson, studierektor på Museion. I normala fall täcks en sådan händelse av den vinst en hyresvärd kan ta ut på hyran, men det kan knappast en institution göra gentemot sina studenter.

Det är ledningen som beslutat att institutionerna ska stå för den här typen av kostnader, menar Gunilla Dörner

Buskas, chef för Studentavdelningen.

– Tanken är att det ska bli tydligare vilka kostnader varje institution har. Kanske har man också bättre kontakt och kontroll över sina studenter på institutionsnivå än på högre nivåer, vilket kan vara en fördel. Men visst innebär systemet nackdelar också.

Som det är nu uppmuntras inte direkt internationaliseringsarbetet på institutionerna, menar Peter Johansson. För dem som tar emot free movers, allt-

så studenter som inte kommer via de avtal universitetet tecknat, är det extra besvärligt.

– **EXCHANGE STUDENT SERVICES** är ju en central enhet som ska hjälpa utbytesstudenter. Men våra free movers från inget stöd därifrån trots att de kommer från andra delar av världen och har ett mycket större behov av hjälp än exempelvis Erasmusstudenterna. Det kan handla om problem med visum, för-

säkringsfrågor eller att man inte riktigt förstår vårt utbildningssystem. Det är istället varje institution som måste klara av problemen vilket innebär mycket arbete men också en stor sårbarhet: vad händer om den person som kan de här frågorna blir sjuk eller plötsligt inte är tillgänglig?

Gunilla Dörner Buskas menar att det inte ingår i Studentavdelningens uppdrag att stödja free movers.

– Men jag håller med om att just dessa mastersstudenter som vi aktivt rekryterar borde ingå i den grupp som får stöd från oss. Det är självklart en kostnadsfråga, vår budget skulle nog behöva dubblas för att klara ett sådant uppdrag. Men det pågår just nu en kartläggning av Studentavdelningens arbete och kanske kommer man fram till att vi borde ta ett bättre samlat grepp över de inkommande studenterna.

Och en bättre central samordning är just vad Mona Franséhn och Peter Johansson efterlyser.

– GU borde börja med en behovsinventering, menar Peter Johansson. Vilka stöd behövs? Det kan handla om juridisk expertis, försäkringsexperter, kanske fler kontaktpersoner på olika bostadsföretag. Man kan också se regelbundna GU-gemensamma utbildningar om vad man ska tänka på när man tar emot internationella studenter. Om det finns riktigt bra service kanske fler institutioner skulle ta emot studenter från andra länder och det borde väl ligga i GU:s intresse?

Eva Lundgren

fakta

Hyresavgifter

För varje utländsk student som hyr bostad via GU:s gästbostäder utgår en avgift på 7 600 kr (nästa år 8 000 kr) som institutionen ska betala. En del av denna avgift är en allmän subventionering för att det inte ska bli för dyrt för studenterna.

Utbytesstudenterna betalar månadshyra från september till juni. Den är i ungefärlig nivå med andra studenters hyra. Den interna avgiften täcker omkostnaderna för verksamheten, det vill säga avskrivningar för investeringar, slitage och reparationer, tomhyror samt administration. Tomhyror är underskott av hyresintäkter de perioder då man inte får in hyror från studenter, dels under sommaren, dels under vårterminen då man inte alltid har fullt uthyr.

Dessa är nya i Göteborgs universitets styrelse

ENKÄT TILL DE NYA LEDAMÖTERNA I STYRELSEN:

Hur ser du på din roll som lärar-/studentrepresentant i styrelsen?
Vilka frågor ser du som särskilt angelägna att driva?

Elisabet Ahlberg

1. GU har en bred verksamhet och som lärarrepresentant i styrelsen är det viktigt att se till helheten så att allas intressen tillvaratas. Jag vill verka för en bibehållen bred verksamhet inom universitetet men också till att nödvändiga prioriteringar görs, för fortsatt utveckling av universitetet. Det är viktigt att GU behåller sin decentraliserade struktur men stärker sammanhållningen mellan de olika fakulteterna och skapar en tydlig vi-känsla för alla som arbetar och studerar vid universitetet.

2. Universitetsstyrelsen ska hantera strategiska frågor för universitetet och jag vill bland annat arbeta för att ge GU en tydligare profil som forskningsuniversitet. Effektiv och transparent användning av tilldelade medel kan skapa utrymme för innovativ forskning och öka möjligheterna till extern finansiering.

Ålder: 54 år
Bostad: villa
Yrke: professor vid institutionen för kemi
Inkomst: 630 000 kr/år
Intressen: utöver arbetet och familjen, litteratur, handarbete, fågelskådning

Arne Bigsten

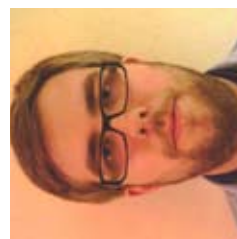
1. Jag anser att en av mina viktigaste uppgifter är att bidra till att det skapas goda möjligheter att bedriva forskning vid GU. Forskning utgör grunden även för en god utbildning. Det är genom att ge lärarna möjlighet att forska som man kan locka till sig bra personer till universitetet som kan bidra även till utbildningen. Men det behövs också mer resurser.

2. Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för en bättre ekonomi i systemet, vilket förstås inte är något vi enbart styr över själva. Men inom den samhällsvetenskapliga sektorn har vi oerhört lite pengar per student och det påverkar naturligtvis undervisningens kvalitet. Nu kommer vi att satsa resurser på den avancerade nivå som tillkommer i och med Bologna och det är förstås bra. Men det innebär ännu mindre pengar till grundutbildningen. Vi måste få mer resurser och det är viktigt att vi använder den till att höja kvaliteten, inte kvantiteten.

Ålder: 59 år
Bostad: på gångavstånd till Handelshögskolan
Yrke: professor i nationalekonomi
Inkomst: 53 500 kr
Intressen: jobbet, orientering, samhällsfrågor

Anna Maria Koziomtzis Andersson
Denna saknas f t

Suppleant: Ewa Pilhammar Andersson
Reserv: Magnus Bergquist

Mikael Gustafsson

1. Vi som sitter i styrelsen har till uppgift att verka för hela universitetets bästa. Det är alltså inte så att studenterna bara ska engagera sig i det som rör studenterna eller att lärarna bara ska bry sig om personalfrågor. Min uppgift som studentrepresentant är istället att bidra med studenternas perspektiv och erfarenhet när det gäller de olika frågor vi diskuterar.

2. Göteborgs universitet har mycket hög kvalitet när det gäller grundutbildningen men det är viktigt att vi inte nöjer oss med detta utan ständigt vidareutvecklar våra utbildningar. Vi måste också bli starkare när det gäller forskning. Det finns ju en strategisk plan som styrelsen antagit. Nu är det vår viktigaste uppgift att ge goda förutsättningar för att fullfölja den.

Ålder: 23 år
Bostad: hyreslägenhet i Gårda
Studerar: förvaltningsprogrammet
Inkomst: studiemedel samt 1 100 kronor månad
Intressen: politik, fotboll, rollspel

Övriga ledamöter sitter kvar till och med den 30 april 2007.

Ledamöter i universitetsstyrelsen, utsedda av regeringen:

Ordförande: Arne Wittlöv, vice VD för Volvo, styrelseledamot i Vetenskapsrådet, tillträdde 2001

Vice ordförande: Elisabet Litsmark Nordenstam, egen företagare, konsult, tillträdde 2001

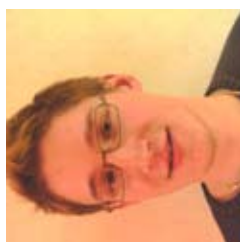
Lena Blomberg, VD i Innovationsbron Väst, tillträdde 2004

Lena Larsson, personaldirektör vid Västra Götalandsregionen, tillträdde 2004

Azar Hedemalm, forskarstuderande, tillträdde 2001
Bengt Odlöv, pensionär, fd kommunalråd, tillträdde 1983

Jasenko Selimovic, chef för SR Radioteater, tillträdde 2001

Gunnar Westerling, studieombudsman i ABF, tillträdde 1998

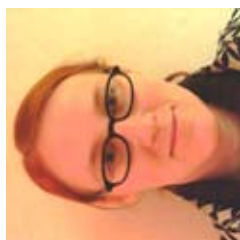

Jim-Alex Minorsson Hirschi

1. Jag företräder alla studenter vid GU, inte bara dem vid min egen kår, och min uppgift är att stå för ett studentperspektiv i styrelsen. Det är viktigt att alla samarbetar, dels vi studenter, men också alla inom styrelsen. Betydelsefulla frågor för mig är jämställdhet, jämlikhet, mångfald och rättssäkerhet.

2. Rättvis- och rättssäkerhetsfrågor är viktiga. Det finns en massa fina dokument om det här men det gäller att se till att de också följs ute på institutionerna. Det är också viktigt med ett ännu större utbyte och samarbete mellan olika institutioner och utbildningar så att exempelvis olika program kan ha vissa gemensamma kurser. När det gäller forskning är det viktigt att anknytningen till näringslivet och den offentliga sektorn blir en naturlig del av verksamheten.

Ålder: 27 år
Bostad: Styrso
Studerar: socionomprogrammet
Inkomst: studiemedel
Intressen: politik, samhällsfrågor, opera, musikal, teater, balett, konst, resor

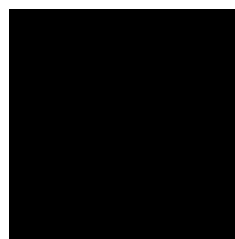
Emma Spak

1. Jag ser mig som en viktig länk i det nätverk av studentrepresentanter som finns i universitetets alla organ. Jag upplever att vi som studenter har tämligen goda möjligheter att påverka vår situation vid GU.

2. Arbetsmiljörelaterade frågor för både grundutbildningsstudenter och doktorander. Anser att det är viktigt med tydliga regelverk och bra information för att man som student och doktorand skall kunna känna sig säker i sin situation och kunna fokusera på sina studier.

Ålder: 29 år
Bostad: liten villa i Toltorpsdalen
Studerar: läkarutbildningen, disputerade i våras
Inkomst: studiemedel
Intressen: studentspexar i medicinarspexet, så humor och teater kanske vore rätt benämning

Ersättare: Mia Liason

Anna Maria Koziomtzi Andersson:

1. Jag ser det som min uppgift att vara en direktkanal mellan styrelsen och utbildningsverksamheten på institutionsnivå. Även om jag representerar konstnärliga och humanistiska perspektiv vill jag måna om ett gott samarbete mellan alla de vetenskapsområden som finns representerade vid GU.

2. Jag vill inte låsa fast mig vid ett uttalande kring detta redan nu eftersom jag just fått veta att jag fått detta förtroendeuppdrag men jag kanske ändå kan nämna att jag känner stort engagemang för arbetsmiljö och likabehandlingsfrågor. Samarbetsfrågor såväl inom GU som med omgivande samhälle, internationalisering och kvalitetsfrågor är annat som intresserar mig mycket.

Ålder: 43 år
Bostad: Hyresrätt i Haga
Yrke: Universitetslektor i rytmik. Undervisar i rörelse, dans och ergonomi vid Högskolan för Scen och Musik. Ansvarig utbildningsledare för Operautbildningarna.
Inkomst: verkar mindre viktigt i detta sammanhang
Intressen: Mitt största intresse är den fascinerande varelsen Människan, hennes inre världar och de olika sätt hon väljer att manifesteras i, och kommunicera med, sin omvärld. Trivs för övrigt särskilt bra när solen skiner och jag får befinna mig på en varm klippa vid havet eller i trädgården på landet.

Ny ui bla consequis nullamconse do

TEXT Kajsa Asklöf | FOTO Hillevi Nagel

I ett livslopps mosaik är det svårt att veta vilka upplevelser som bara är dåliga och vilka som i förlängningen leder till något bra. Londonluften som den unge Thomas Sterner andades in på 60-talet var en hälsovådlig tungmetallmix från bilavgaser och koleldning. Ytterligare föroreningar åstadkom hans kedjerökande styvfar i sniglade bilköer. Kanske la det grunden till hans intresse för miljön.

THOMAS STERNER HAR JUST AVSLUTAT lunchen bestående av ostmackor, vilket är den sortens lunch andra brukar kritisera, men som han föredrar bara han får välja osten själv. Hans röst är lite nasal vilket är ett annat minne från London – då han som tonåring blev rånad och fick ett kraftigt slag mot näsan med ett rör. För övrigt är det mest slående hos honom att han visar ett välvilligt intresse för sina medmänniskor och gillar att samtala.

Om sin flytt till London som femåring säger professorn i miljöekonomi:

– Jag exponerades tidigt för miljöproblemen på ett påtagligt sätt.

Upplevelsen blev inte bättre av att den privata pojkskolan hade en del lärare som pendlade mellan det bisarra och rent onda, och att de verkade i ett självgående system av aga och pennialism.

–Jag avskydde skolan intensivt och var olycklig.

Inriktningen på studierna var smal. I början var det mycket latin men när han fick välja blev det bara matte, fysik och kemi, inom vilket han nådde en mycket avancerad nivå. Ämnena intresserade Thomas Sterner, men att vistas i en auktoritär skola bland idel pojkar hade en avtrubbande effekt.

– **DET VAR INGEN BRA** social träning. Ofta blev killarna lite bortkomna. Men det var en bra utbildning om du var duktig.

Bristen på det andra könet kompenserade han efter skoltiden. Istället för att gå vidare till högre studier och forskning i fysik på Cambridge, vilket lärarna förväntade sig, gav han sig av till Österrike och Frankrike under förevändning att studera språk. –I princip så struntade jag i lektionerna och träffade tjejer istället. Jag hade kul och behövde komma ikapp efter åren i pojkskolan. När han som 18-åring skulle ta ett beslut om var han skulle bo jämförde han sina sommarlov på Marstrand med skolplågetiden i London och kom fram till att Sverige var det bättre alternativet.

– Det var ingen rättvis jämförelse och i likhet med andra utlänningar upptäckte jag att det var svårt att lära känna svenskarna.

Studierna var lätta. Han läste matte och olika samhällsvetenskaper parallellt men matten hade han sett

»Om vi satsar 1 procent av BNP på att stoppa utsläppen av växthusgaser kan vi undvika flera procent i kostnader för förstört jordbruk, miljöflyktingar och annat.«

förut så samhällsvetenskap kändes mer spännande.

Ensamheten löste sig när han började på Gustavus Primus målarskola där han också träffade sin käraste Lena. Han var mest intresserad av färg och var inte så duktig på att teckna.

– Jag var fascinerad av likheten med den vetenskapliga processen. Elever brukade fråga hur man målar ett öga eller glittrande hav. Så småningom förstod jag att det fanns ett svar som var lika genialiskt enkelt som svårt – man tittar efter hur det ser ut. Att lära sig måla är att lära sig se.

HAN ÄGNADE FLERA ÅR åt att balansera upp det skolan hade berövat honom, bodde i kollektiv, jobbade som plåtslagare och var engagerad i Jordens vänner, Göteborgs miljögrupp och Folkkampanjen mot kärnkraft. När han började läsa nationalekonomi fanns inte ämnet miljöekonomi. I början av 90-talet tog han initiativet till en sådan kurs, och startade enheten för miljöekonomi tillsammans med vännen Gunnar Köhlin

– Det var ett udda förslag men blev en stor succé. Det fanns ett uppdämt behov av något annat och lockade till sig de duktigaste doktoranderna och mycket annat folk. Sida erbjöd oss pengar till miljöekonomi med länkar till Tredje världen. Nu är miljöekonomi ett stort och viktigt profilområde på Handels.

Förutom forskning i miljö och utveckling hålls flera specialiseringskurser. Ett 20-tal doktorander, de flesta från Tredje världen, utbildas vid GU och påverkar sedan beslutsfattare i hemländerna att stifta bra lagar för miljön.

– Det är en brist i världen att det fattas folk som förstår miljöproblemen både ur ett naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt perspektiv, och det gör denna utbildning lite speciell. Nu omfattar enheten 30-40 personer, ett magisterprogram och har mest anslag på hela Handelshögskolan. De ska precis starta sex nya centra i länder i Tredje världen.

SAMARBETSAVTALET MED SIDA innebär också att man har kurser om värdering, naturresurser, styrmedel och välfärdsteori och bjuder in samarbetspartners från länder i syd. Tre personer arbetar vid en helpdesk som integrerar miljö- och utvecklingsfrågor för att ge Sida ett bättre beslutsunderlag.

En del tror att miljöproblem är lyx i den fattiga delen av världen, men rent dricksvatten och ren luft är ingen lyx.

– De största problemen är direkt kopplade till fattigdom. Det är saker som bristande tillgång på rent vatten, samt farorna med inomhusrök från matlagning, industri och bilavgaser som leder till lungproblem och

–Jag tror inte att det är hopplöst. Muren föll i Berlin och Nelson Mandela blev utsläppt ur fängelset och det hade ingen trott. Ett tag var det bara cykeldemonstranter som pratade om miljön men nu har Sir Nicolas Stern skrivit en radikal rapport.

» Det är en brist i världen att det fattas folk som förstår miljöproblemen både ur ett naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt perspektiv, och det gör denna utbildning lite speciell.«

andra sjukdomar. Till detta kommer storskaliga problem kopplade till naturresurser och miljö, varav ett är växthuseffekten.

Kunskaper om växthuseffekten är viktiga i hela världen, och behövs särskilt i länder som Bangladesh där det låglänta jordbruket riskerar att slås ut när havsvattnivån stiger. Att det nu har kommit en skarpt formulerad rapport om detta skriven av Sir Nicolas Stern på uppdrag av Tony Blair och Gordon Brown (finansminister) är hoppfullt, anser Thomas Sterner.

– Han har hela etablissemangen med sig. Tidigare talade man om att växthuseffekten orsakade skador motsvarande 1 procent av länders BNP, men Stern uppskattar kostnaden till mellan 5 och 20 procent om inget görs. Om vi handlar snabbt kan vi däremot begränsa skadorna rejält.

DET MAN TALAR OM IDAG är framför allt tre saker: att fortsätta höja priset på fossila bränslen (kol, olja och gas), att satsa på ny teknologi (som inte släpper ut koldioxid) och en förändring av livsstil (samåka, videokonferenser istället för resor).

– Om vi satsar 1 procent av BNP på att stoppa utsläppen av växthusgaser kan vi undvika flera procent i kostnader för förstört jordbruk, miljöflyktingar och annat. Miljörörelsen har länge drivit på men ansågs tidigare stå för en isolerad extrem åsikt. Forskningen visar nu på ett avgörande sätt hur farliga miljöproblemen kan vara.

Även om vi i Sverige ännu inte drabbats av negativa växthuseffekter så kan de komma, anser Thomas Sterner. En enstaka händelse kan inte direkt relateras till växthuseffekten men tillsammans bildar de ett mönster som stämmer med prognoserna från teoretiska modeller. Ökningen av antalet orkaner och styrkan i dem som dragit över Karibien och USA kan mycket väl

vara orsakade av växthuseffekten, liksom torkan i stora delar av Afrika och utarmningen av biodiversiteten (mångfalden av arter som har betydelse för pollineringen). Blekning av korallreven i Indiska Oceanen och skogbränderna i Amazonas, smältande glaciärer och utfiskade hav är också resultat av mänsklig påverkan, liksom försurning och ozonhåll.

– DET ÄR FUNDAMENTALA LIVSPROCESSER det handlar om. Jag har fiskat på samma ställe med likadana nät sedan tonåren. Jag för statistik över mina fångster och förr kunde jag få ett antal stora torskar i ett enda nät. Nu får jag en torsk vart tredje år fastän jag har flera nät.

Det går inte längre att ignorera att miljöproblemen är stora och Thomas Sterner känner att det han och kollegorna gör har betydelse.

– Miljöekonomi är ett viktigt ämne. Det finns ett antal allvarliga miljöproblem som kräver att vi gör något åt dem eftersom det är fundamentala livsprocesser det handlar om. Vi behöver att doktoranderna drar igång en process som sprider sig över världen.

Den som vill ändra på planetens tillstånd gör bäst i att rösta på politiker som vill ha högre energiskatter, enligt Thomas Sterner som också ger rådet att skaffa detaljkunskaper så att önskan att göra något inte leder fel. En till synes rättskaffens åtgärd som att duscha kallt har mycket liten effekt så länge den inte åtföljs av styrmedel som energiskatt. Om alla miljöpartister övergår till kalla avrivningar kan efterfrågan minska så att energipriset sjunker, vilket i sin tur underlättar för de mindre idealistiska att förbruka ännu mer energi. I så fall huttrar miljöpartisterna till ingen nytta.

– Det är viktigt att hålla efter marknaden med ekonomiska styrmedel. Det är min lilla favoritnisch och det är det som min lärobok (Policy Instruments for Environmental and Natural Resources Management) handlar om. Marknaden misslyckas på miljöområdet och då gäller det att ha en meny av styrmedel att välja från.

DET KAN HANDLA OM utsläppshandel, subventioner, skatter och avgifter. Boken innehåller exempel, teorier och tabeller som visar vad som sker när man väljer ett styrmedel framför ett annat. Boken är skriven för forskarskatter och för människor som arbetar som rådgivare åt beslutsfattare och används inom undervisning i USA, Afrika och Australien. Den är översatt även till kinesiska, spanska och vietnamesiska.

– Det är jag lite nöjd med, men i den vetenskapliga världen är det bara artiklar som räknas.

Boken skrev han under sin senaste längre utlandsvistelse som skedde i Washington där han tillbringade halva tiden på den första och största "think-tanken" för miljöekonomier, Resource for the future, och andra halvan på Världsbanken.

Till hans jobb hör att resa över hela världen och delta i olika konferenser. Att han gör det känns angeläget även om det blir en miljöpåverkan i flygplanens spår.

– Visst bekymrar det mig och man kan undra om budskapet motsvarar utsläppen. Men behovet av att träffas och samtala är stort. I och med att jag jobbar med miljöekonomi i Tredje världen så är det oundvikligt.

Dessutom åker han tåg så ofta det går även om personalen på resebyrån knappt vet hur de ska hantera det.

På det personliga planet är han nöjd med sitt jobb som uppstår så mycket av hans intresse och där han får göra som han vill. Han föredrar arbete eller umgänge framför att sjunka ned i tevesoffan, och tillbringar mycket tid med familjen och med att laga flerrätters middagar till den även på vardagar. Då och då ordnar han fester, som till sin födelsedag då cirka 150 vänner

kommer med hårdostar som åker ned i stora fonduegrytor. Ost är något han verkligen älskar, liksom att dansa. För att motverka ostätandets effekter tränar han på gym flera morgnar i veckan. Om familjen fick beskriva honom tror han att de skulle säga att han var lite disträ och okonventionell.

– SJÄLV TYCKER JAG att jag är en ganska stillsam person och ordentlig.

I grunden är han också optimistisk och väljer att vara det även när det gäller den biologiska obalansen på jorden.

– Det finns gott om skäl att vara rejält orolig och är man pessimistiskt lagd kan man vältra sig i detta, men det är inte konstruktivt att förlamas av ångest. Det är lite roligare att vara optimist. Möjligen är det också lite mer konstruktivt eftersom det kan leda till innovationer.

THOMAS STERNER

Yrke: Professor i miljöekonomi. Har skrivit ett tiotal böcker och ett femtiotal artiklar. Tillträder snart som "President för EAERE; European Association of Environmental and Resource Economists".

Bakgrund: Född i Göteborg men flyttade till London som 5-åring för att återvända som 18-åring. Var mycket engagerad i miljörörelsen, särskilt på 70-talet.

Familj: Hustru och tre söner 24, 22 och 20 år.

Husdjur: Vi hade fyra kära kaniner som förgyllde ett årtionde.

Bor: Kungshöjd.

Favoritplats: Marstrand och Värmland där han brukar tillbringa somrarna.

Intressen: Att måla, dansa, fiska, simma, segla och vara ute i naturen. Tycker om havet och att ha roligt. Tillbringar rätt mycket tid med familjen. Gillar att ordna fester. Målar ibland. Är engagerad i sitt jobb.

Oväntad sida: Kan mjölka en ko. Har arbetat som plåtslagare. Deltar i en vindrickande syjunta med ett abstrakt broderi där det inte går att avgöra vilket som är fram- eller baksida. "Det är en underlig sak och den blir nog aldrig klar."

Sida jag är stolt över: "Jag tror att jag är ganska kreativ och rätt bra på att dela med mig och se andra människor. Är bra på att delegera. Jag hoppas och tror att jag har varit en god pappa."

Sida att förbättra: "I jobbet ingår att ständigt försöka bli en bättre ekonom och forskare. Jag skulle också vilja bli bättre på att komma ihåg namn på folk och att lära mig planera min tid realistiskt. Att kunna säga nej och inte vara så överentusiastisk och naiv."

Dröm: "Ett antal. Minskad fattigdom och hållbar utveckling kan ju låta lite väl politiskt korrekt men det är svårt att komma på något bättre. Att få vara fortsatt frisk och kunna jobba och dansa."

Värt att slå vakt om politiskt: Jämlikhet. Demokrati. Stabilitet. Korruptionsfrihet. Institutioner som är funktionella och verkligen representerar folk. Debattforum. Reglering av sociala problem och miljöproblem.

Senaste semesterresan: Marstrand och Värmland.

Läser just nu: Nicolas Stern stora rapport om växthuseffekten.

Bra film: Al Gores film En obekvämt sanning.

Favoritspel: Bridge och det till ena sonen egentligen lverkade spelet Minopol – en skruvad version av Monopol.

Thomas Sterner gillar tigmönstrade tyger och har till och med skaffat sig en tigmönstrad dräkt.

Med kameran väcks upptäckarglädjen

Den hänger med på såväl semester som forskningsresor. Stefan Nilsson, professor i zoofysiologi, och hans kamera är trogna följeslagare sedan folkskolan.

Fritid ETT LITET DJUR som ser ut som ett mellan-ting mellan en räv och en mus fångar blicken: en quokka från Australien. Stefan Nilsson berättar att de är ett slags pungdjur som inte är mycket större än en katt. Och det är inte den enda arten på bilderna som är okänd för mig. Även en orkidé – flugblomster – från en vanlig svensk äng är en helt ny bekantskap. Den lilla, mörkt röda blomman ser ut som en sittande dam i klänning från förra sekelskiftet.

– JAG FICK INTE till den bilden där man kan se att hon har armarna i luften, säger Stefan Nilsson och jämför de olika bildernas vinklar. Trots att han arbetar inom zoofysiologi och forskar kring fiskars nervsystem, är det oftare växter som hamnar i fokus för kameran.

– Både jag och min fru Susanne är lite närsynta så vi brukar kravla omkring i gräset och ta bilder.

Om vårarna kan man stöta på dem i trakterna kring Alvaret på Öland där det finns mängder av orkidéer eller i Omberg, där de njuter av blåsippor eller flockar av styvmorsviol beroende på hur varmt det blivit.

Fotografering började han med som liten grabb med en lådkamera och ett egenhändigt inrett mörkrum i källaren.

– AV EN GAMMAL FOTOGRAF köpte jag papper för några ören och gjorde kontaktkopior. Sedan fick jag en småbildskamera när jag var 15 år. Jag tror att det var själva känslan att kunna fånga något på bild som satte igång intresset. Sedan dess har han varit med om att färgfotografiet och digitaltekniken gjort sitt intåg.

– Digitaltekniken är verkligen min grej – man kan ta mängder av bilder och sedan är det bara att sälla. Skärpan är bra. Som med makaonfjärilen som är väldigt snabb: det är bara att hålla in knappen. Då kan man också få den i många olika vinklar.

En videokamera, som inhandlades för några år sedan, har han däremot gett vidare till sin dotter.

– Jag provade att filma med videokamera, men det var inte alls min grej, säger Stefan Nilsson. Folk bara tvärtystnar när man tar fram den och så är det både ljud och bild att tänka på.

För trettio år sedan åkte han till Australien för att forska vidare efter att ha doktorerat vid Göteborgs universitet och sedan dess har det blivit många resor till-baka och ännu fler bilder av det rika djur- och växtlivet. Men forskarresorna har också tagit honom till

sdffsfgDuisil dolum autat. Nismod ent utat wissieuis del el et, con vel dolore min hent adigna consequat iniat. Im doloreros ercilla faccum vendrem volore conum iriusci eum ercidui tat, senibh exer adipuscin ut ad t

Antarktis två gånger och andra delar av världen. En bild av något som ser ut som ett skafferi med gamla konserver och burkar säger först inte så mycket, men till varje bild finns en berättelse. Rummet är en del av Scott's Hut i Antarktis där burkarna finns kvar sen expeditioner på 1910-talet.

Det händer att han använder bilderna i sitt arbete, men framförallt är fotografi ett intresse. En annan aspekt av arbetet där upptäckarglädjen ständigt väcks. Det märks inte minst när han visar bilder av den för-synta hasselblomman.

– Man ser ju oftast de långa gula hängena, och hon-blomman är så liten att man lätt missar den. Men med kameran kan man se hur fin den är.

Viveca Bladh

Namn: Stefan Nilsson

Yrke: Professor i zoofysiologi

Bor: I Mölnlycke

Intresse: Förutom foto även djur, växter och faktiskt också historia

Favoritkamera: Nikon D70s

Favoritmotiv: Varierar hela tiden, men just i år: fjärilar

Bästa fotominnet: Kanske Scott's Hut på Antarktis

– en tidskapsel från 1910-talet

Gandhi hjälper dig att lösa konflikter

Per Nilsson funderade i förra stafettspinnen över om det är möjligt och i så fall hur vi ska gå till väga för att komma överens om hur mycket fisk det finns i havet och vilka konsekvenser det får för vårt agerande. Härvidlag verkar forskare och fiskare inte vara helt överens. Det har uppstått en stundtals infekterad konflikt och en situation av ömsesidig misstro. Hur kan man gå vidare i en sådan situation? Kan man lära något av teorin och praktiken kring konflikthantering?

Jag tror att det viktigaste man kan lära är just tanken att vi har något viktigt att lära av konflikter – såväl i sakfrågan som hur vi hanterar konflikter. Men kanske framförallt att det tvingar oss att reflektera över hur vi förhåller oss till det faktum att andra tycker olika än vi själva – är det ett problem eller en tillgång?

Konflikter kan ha många olika former och jag väljer här att fokusera på den tvärvetenskapliga forskningen kring förhandlingar som växt fram under de senaste decennierna. Här tror jag att forskare och fiskare skulle ha något att lära, inte minst från den metod för "principstyrda förhandlingar" som utvecklats inom det s.k. Harvard Negotiation Project av Roger Fisher och William Ury. Låt mig här kort skissera grundtankarna.

Att närma sig de konfliktfyllda sakfrågorna och samtidigt skapa goda relationer är inte nödvändigtvis

mål som behöver stå i strid med varandra. Det är dock viktigt att skilja mellan relationer och konfliktfrågor – mellan sak och person. I ett inledande skede är det alltid viktigt att nå en djupare ömsesidig förståelse. Här kan man använda sig av tre grundläggande kategorierna: perception, emotion och kommunikation. Förmågan att uppleva situationen utifrån den andra partens perceptioner och känslor är i samband med konflikter en av de viktigaste förmågor man kan utveckla.

När man väl nått en bättre ömsesidig förståelse är det dags att ta itu med sakfrågorna. Bakom de olika ståndpunkterna i en konflikt kan man identifiera olika intressen. Ofta tar vi för givet att bara för att vi inledningsvis har olika positioner, har vi också motstridiga intressen. Det kan vara så i vissa fall, men det vanliga är att vi finner inte bara motstridiga intressen utan också gemensamma eller förenliga. Genom att ställa enkla frågor som "Varför?" och "Varför inte?" kan vi lättare identifiera vad som ligger

bakom olika ståndpunkter. Att sedan i ett inledningskede fokusera på gemensamma intressen kan vara ett sätt att reducera misstro och bygga relationer. Men man bör samtidigt inte värja för de svåra sakfrågorna, exempelvis torskkvoten. Vilka intressen ligger bakom konflikten?

Använd sedan kreativitet och brainstorming för att hitta olika möjliga lösningar. Skilj här mellan processen att komma på möjliga lösningar från den efterföljande processen att sedan värdera och välja mellan dem. Nyckeln till en bra lösning ligger ofta i att man har ett stort antal olika uppslag att utgå från. Man kommer ändå att ställas inför den tuffa verkligheten att vissa intressen står i strid med varandra. Det är här som tanken om principstyrd konfliktlösning kommer in. En principbaserad lösning bygger på att behandla varje fråga som ett gemensamt sökande efter normer och kriterier. Det är viktigt att vara öppen för resonemang om vilka normer eller kriterier som är mest lämpliga och hur de skall tillämpas, men lika viktigt att aldrig ge efter för viljestyrka, envishet, hot eller påtryckningar, utan endast för principer – kort sagt ett sökande efter en gemensam sanning där man samtidigt är bestämd och

flexibel.

Principstyrda förhandlingar har rent empiriskt visat sig vara en framgångsrik metod för konflikthantering. Förutom att bidra till en lösning i sakfrågan får vi med oss ett nytt och bättre sätt att hantera framtida konflikter. Kan denna tanke generaliseras – är månne de flesta konflikter kanske mer av en möjlighet och en tillgång än ett hot och ett problem?

Denna minst sagt spännande tanke finner vi hos både Gandhi och J S Mill. För Gandhi var just sökandet efter sanningen det centrala – men det var bara i mötet med och i kontrast till andras sanningar som den egna sanningen kunde utvecklas och fördjupas. En liknande tanke finner vi hos Mill i essän On Liberty, vars andra kapitel handlar om hur vi bör förhålla oss till ståndpunkter som avviker från eller står i konflikt till våra egna. Det finns enligt Mill flera skäl till att se sådana ståndpunkter mer som en tillgång än som ett problem. För det första, för att den andre kan ha rätt och jag kan ha fel. Att förneka detta är att anta att vi är ofelbara. För det andra – vilket kanske är mer vanligt – att båda ståndpunkterna innehåller delar av sanningen och att det därför är i mötet med andra ståndpunkter som min egen kan utvecklas. Men även om jag har rätt i sak är konflikter med andra ståndpunkter en tillgång. Utan sådana konflikter skulle min egen ståndpunkt snabbt reduceras till en blind tro eller en fördom, utan någon djupare förståelse för vad den innebär i kontrast till dess motsats. Jag skulle således förlora förståelsen av den djupare och egentliga innebörden av min egen övertygelse. Kort sagt – konflikten med avvikande ståndpunkter är i sig en tillgång.

En sådan allmänt positiv grundinställning till konflikter skulle onekligen också skapa en mer konstruktiv "kultur" för konflikthantering. Vi skulle närma oss det annorlunda mer som en tillgång än som ett problem. Det är också en tanke som är i harmoni med idén om det öppna och mångkulturella samhället. Men finns det några gränser för ett sådant förhållningssätt? Mill verkar mena att om inte argumenten ovan håller i extrema fall, så håller de inte i något fall. I dag verkar vi snarare ha en tendens att behandla vissa typer av åsikter, t.ex. extremister och politiskt inkorrekta ståndpunkter lite nedlåtande och med ett visst avståndstagande – definitivt inte som en viktig samhällsrelig tillgång. Har vi då missat något väsentligt? Eller har vi idag kommit längre i vår förståelse än Gandhi och Mill? Utifrån vilka kriterier kan vi i så fall identifiera sådana ovärdiga eller skadliga tankevirus? Med denna för konflikthantering viktiga fråga ringande i bakhuvudet vill jag skicka stafetten vidare till Bo Rothstein på statsvetenskapliga institutionen.

Leif Eriksson, universitetslektor vid avdelningen för freds- och utvecklingsforskning

Administratörer kommer samman

Nätverk för administratörer vid Göteborgs universitet kallar de sig. Uppgift? Att se till att GU:s olika administratörer lär känna varandra och dessutom gör något roligt tillsammans. Målgrupp? Alla 1 014 GU-administratörer.

NÄTVERKET HAR FUNNITS sedan april 1995 och syftet är att skapa kontakter mellan all administrativ personal vid GU, utbyta erfarenheter samt att göra intressanta saker tillsammans.

– Det finns dels en praktisk tanke med nätverket som att vi ska öka förståelsen för varandras arbetsuppgifter och få bättre kunskaper om olika delar av Göteborgs universitet, berättar Monica Sandberg, registrator vid rektors kansli, som varit med sedan starten.

– Men det handlar också om att göra något tillsammans för att det är roligt, som att gå på vår föreläsningsserie till exempel.

Det har blivit drygt trettio föreläsningar genom åren som bland annat handlat om tvärkulturell kommunikation, olika språkanvändning som hinder för förståelse, antikens historia, samt arbete och kärlek. Vid 10-årsjubileet förra året föreläste idéhistorikern Bo Lindberg om Göteborgs universitets historia.

– Dessutom har vi gjort flera studiebesök. Vi har varit på Fotohögskolan där Tuija Lindström visat bilder och videor, vi har rundvandrat på Botaniska trädgården, varit på UB och på Världskulturmuseet. Nästa besök blir en visning av Nya Pedagogien.

Av GU:s 1 014 administratörer är hela 784 kvinnor.

– Så det är klart att det främst kommer kvinnor på våra möten också, berättar Monica Sandberg. Men om vi är ett trettiotal deltagare vid varje möte och så brukar det vara åtminstone 5–6 män som dyker upp.

I framtiden hoppas man kunna ta upp fler frågor som är viktiga för alla administratörer, som kompetensutveckling till exempel.

– Vi vill också kunna synliggöra administrationen och vårt arbete på olika sätt. Och vi funderar ständigt på nya, intressanta ämnen för vår föreläsningsserie. Vi har också diskuterat att dela in oss i mindre grupper som har något gemensamt intresse eller behov. Vi vill väldigt gärna ha tips och idéer på hur vi ska kunna utvecklas.

Den som vill veta mer eller komma med tips kan kontakta Monica Sandberg, monica.sandberg@adm.gu.se eller Inga-Lill Källberg, Inga-Lill.Kjellberg@mgmt.gu.se

Kinesiskt besök på GU

I BÖRJAN AV DECEMBER höll The Nordic Centre in Shanghai för första gången sitt årsmöte i Göteborg. Bland deltagarna fanns Qin Shaode, kansler för Fudan University, Chen Yinzhang, chef för utlandsavdelningen vid Fudan University, Krista Varantola, rektor för universitetet i Tammerfors och ordförande i Nordic Centre samt Gry-Irene Skorstad, centrumets föreståndare.

Centrumet, som firade sitt tioårsjubileum förra året, innebär ett samarbete mellan Fudan University, the Nordic Institute of Asian Studies samt 21 universitet och högskolor i Norden. Syftet är att utgöra en plattform för

forskning och kontakter mellan Kina och Norden.

– Än så länge ingår sex svenska lärosäten i centrumet, förutom Göteborgs universitet även universitetet i Lund, Uppsala, Stockholm, Umeå samt KTH, berättar Krista Varantola. Men KI har ansökt om medlemskap liksom Islands universitet, vilket förstås är roligt för då är alla nordiska länder representerade.

Norden har ett gott anseende i Kina, berättar Qin Shaode.

– Ostindiefararen Götheborg har ökat intresset väldigt. Vi imponeras av era ekonomiska och tekniska framsteg och kan se en hel del likheter med Kina. Utvecklingen har gått väldigt fort i Norden och vi är också på väg med stora steg. Det finns förstås många olikheter också men det verkar aldrig utgöra några större problem. Nordiska studenter gör väldigt bra ifrån sig i Kina och när våra studenter eller forskare kommer hit blir de alltid väl mottagna.

BILDDATABASEN
Nu mer än niotusen bilder!
bildbank.gu.se

Lise Meitner hedras med pris

Den 20 december utdelades för första gången Lise Meitnerpriset, instiftat av Fysikcentrum i Göteborg. Pristagare var vetenskapshistorikern och dramatikern Robert Marc Friedman som bland annat fick bo på Fars Hatt i Kungälv där Lise Meitner gjorde sin mest banbrytande upptäckt.

DEN ÖSTERRIKISK-SVENSKA kärnfysikern Lise Meitner är känd för två saker: för det första för att hon under ett besök i Kungälv 1938 fick den snilleblyxt som utgör grunden för både kärnenergi och atombomber.

– Om en atom får skicka ut en neutron från sin kärna som sedan träffar en annan atom kan denna klyvas. Då kan den nya atomen skicka ut ytterligare neutroner som i sin tur träffar andra atomer som också klyvs, och så är kedjereaktionen igång, berättar Dag Hanstorp, prefekt vid institutionen för fysik. Vid varje klyvning utvecklas väldiga mängder energi. Sker detta kontrollerat kan vi ta tillvara energin i kärnreaktorer, sker det okontrollerat får vi en atombomb.

Det andra Lise Meitner är känd för är att hon aldrig fick Nobelpris.

– Istället gick priset till kemisten Otto Hahn som utförde själva de experiment som Lise Meitner lagt ihop teorierna kring. Lise Meitner brukar betraktas som en av de mest förbigångna forskarna i Nobelprissammanhang och att hon inte fick något pris berodde nog på att hon både var kvinna och judinna.

Priset är tänkt att delas ut årligen till någon som gjort något betydelsefullt för fysiken och förste pristagare är Robert Marc Friedman, professor i vetenskapshistoria vid universitetet i Oslo. Han har bland annat skrivit pjäsen Minns ni fröken Meitner som uruppfördes i Göteborg 2003.

– Lise Meitner är intressant på många sätt, inte minst som kvinna och pionjär inom naturvetenskaplig forskning, i en tid då kvinnor knappt accepterades inom akademien, förklarar Robert Marc Friedman. Det som fascinerar mig mest är frågan hur en människa reagerar när det som hon värderar allra högst i livet ständigt hotas. Hur klarade hon av att hantera sin besvikelse över att de vetenskapliga institutionerna och hennes närmaste kollegor så ofta svek, trots hennes ihärdiga arbete? Hon levde under svåra omständigheter men var ändå en första klassens forskare, med stor moralisk integritet och dessutom en lojal vän.

Det är de tre prefekterna vid Fysikcentrum, Dag Hanstorp, GU, Björn Jonson och Per Jacobsson, Chalmers, som instiftat priset, som består av 10 000 kronor samt en plakett.

– Min tackföreläsning handlade om Lise Meitners jul i Kungälv 1938 hos Eva von Bahr-Bergius, som var Sveriges första kvinnliga doktor i fysik, berättar Robert Marc Friedman. Under föreläsningen spelades också scener upp från min pjäs.

Det ansvariga universitetet

PROFESSOR BO ROTHSTEIN har fått ett stort forskningsanslag från Riksbankens jubileumsfond. Den ansökan som förra året inte nådde ända fram fick i år full pott. Det nya projektet är mycket spännande och kommer säkerligen att bidra till att den göteborgska statsvetenskapen ytterligare stärker sin ställning. Det är bara att gratulera!

Med anslaget som exempel lyfter Rothstein fram en annan och principiellt viktig fråga, nämligen fördelningen av det så kallade fakultetsanslaget. Han menar att statsvetenskap systematiskt missgynnats i fördelningen, eftersom man inte tagit hänsyn till verksamhetens kvalitet. En följd har blivit att institutionen fått skära ner på sin doktorandantagning – inte stänga den som Rothstein väljer att kalla det – och att det därför blivit svårt att nu rekrytera forskare till det nya projektet. Rothsteins synpunkter ger anledning till några olika reflektioner som även berör viktiga principfrågor om hur medel fördelas.

OM VI FÖRST ser till situationen i Göteborg kan vi först fastslå att fakultetsanslagen till det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet fördelas mellan de fyra ingående fakulteterna efter historisk tradition, inte efter kvalitet. Det finns således inga jämförbara kvalitetskriterier vid fördelningen. För det andra är fördelningsmodellen inom samhällsvetenskap så långt tillbaka som vi kan överblicka dels ett grundanslag av fakultetsmedel till varje institution med forskarutbildning, dels en rörlig resurs som bestäms av prestation. Ursprungligen var grundanslaget baserat på antalet så kallade regering-sprofessorer, senare på antalet inskrivna doktorander, och de två senaste åren på ett fast belopp. Tanken var att alla ämnen i princip skulle ha samma grundförutsättning. Den rörliga resursens storlek för ett enskilt ämne är beroende av antalet disputationer och docentantagningar under de senaste fem åren i förhållande till prestationerna inom andra ämnen.

FÖRDELNINGEN AV DEN rörliga resursen bygger således på relativt grova kvalitetskriterier och är, som Rothstein framhåller, mekaniskt verkande samtidigt som den slår igenom långsamt genom att det finns en dämpning inbyggd. Modellens svagheter har ofta diskuterats inom fakulteten, men vi har ännu inte kommit fram till något bättre. Den senaste arbetsgrupp som såg över modellen leddes för övrigt av Bo Rothstein, som inte heller föreslog en ny modell.

Även om det finns mycket att säga om fördelningsmodellen är det ändå vår entydiga uppfattning att det inte var anslagsmodellen som skapade statsvet-

enskapens ekonomiska problem och därmed nedskärningarna i doktorandantagningen, utan det faktum att statsvetenskap utan hänsyn till den allmänna urholkningen av fakultetsanslaget – och de nya krav som ställdes i och med doktorandereformen 1998 – fortsatte ta in doktorander och att driva sitt relativt sett kostsamma doktorandprogram, ett program som med all rätt imponerade mycket på Vetenskapsrådets utvärderare. Problemet var att pengarna inte fanns. Redan år 2000 var underskottet 1,2 miljoner (på ett totalt fakultetsanslag på 6,7 miljoner). Trots påpekanden från fakulteten växte underskottet och var 2003 3,3 miljoner utan att några verkningfulla åtgärder vidtogs. Detta gick indirekt ut över andra ämnen – och institutionen tvingades, under motstånd, att redovisa en sparplan – och nu blev man tvungen att i likhet med andra institutioner gå in för en minskning av doktorandantagningen. De flesta andra institutioner hade redan tidigare anpassat sig för att få en jämn tillströmning och exempelvis psykologi kunde genom god planering fortsätta med årlig doktorandantagning, utan att, så vitt vi kan bedöma, detta gått ut över kvaliteten i utbildningen. Det som kanske främst förvånar oss är att en institution som utbildar statsvetare på detta sätt kunde ignorera beslutade budgetramar: också ekonomi handlar om ansvar.

SÅ KOMMER DÅ vad som kan synas vara Rothsteins dräpplag: hur kunde fakulteten låta detta drabba den institution som Vetenskapsrådet korat till den bästa statsvetenskapsinstitutionen i landet? Missunnsamhet från andra ämnen är den faktor han lyfter fram – Rothstein förstår nämligen att en satsning på statsvetenskap med ett totalt sett krympande anslag måste gå ut över andra ämnen. Fanns det då något underlag för en sådan bedömning? Här finns en principiellt viktig faktor att beakta: VR:s utvärdering var nationell – och gällde statsvetenskap. Men vad är det som säger att inte den göteborgska psykologin eller freds- och utvecklingsforskningen också var bäst i landet vid denna tidpunkt; det var ju bara statsvetenskapen som bedömts? Slutsatsen är således inte att vi ifrågasätter statsvetenskapens kvalitet. Vi uppfattar båda att Rothstein har byggt upp en framgångsrik forskarutbildning och dragit igång viktig forskning, till gagn inte bara för statsvetenskapen, utan för fakulteten i sin helhet. Principfrågan är istället vilket förhållande som finns mellan utvärderingar och anslag, eller uttryckt något annorlunda, mellan någon form av kvalitetskriterier och fördelning av medel. Det borde enligt vår uppfattning vara självklart med en sådan koppling. Men om kvalitetsvärderingar ska kunna påverka anslag måste de korrespondera. Det kan således vara helt riktigt att statsvetenskap i Göteborg

borde ha högre anslag med den kvalitet man har – men det kan inte utan vidare få gå ut över andra samhällsvetenskapliga ämnen i Göteborg utan borde istället gå ut över de statsvetarinstitutioner som kom dåligt ut i den nationella utvärderingen av ämnet. Men för en sådan fördelningsmodell finns idag inga mekanismer. Samma sak gäller den avslutade serien av HSV-utvärderingar, som av samma skäl är svåra att hantera inom varje universitet och fakultet, där den faktiska fördelningen av anslag sker.

SAMTIDIGT ÄR DET inte rimligt att bara sitta och vänta, eftersom det ytterst är en del i kvalitetssäkringen av vår forskning. Vi delar således Rothsteins uppfattning att kvalitet är en viktig faktor vid fördelning av resurser. Samtidigt är kvalitet svårt att mäta och för att på något rimligt sätt använda kvalitet som mått, måste klarhet över vilka kriterier som skall gälla skapas. Mot bakgrund av detta har fakulteten anlitat bland andra professor Sverker Sörlin, som tidigare utvärderat humanistisk fakultet, för ett utvärderingsuppdrag. Han ombads belysa just frågan om kvalitetskriterier och komma med förslag på indikatorer på kvalitet som skulle kunna fungera över hela det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet. Att få fram ett sådant underlag är särskilt viktigt nu när Göteborgs universitet i sin strategiska plan lyfter fram just vikten av systematiska uppföljningar och kvalitetskriterier även för forskning. Den nuvarande fakultetsnämnden, av vilken Bo Rothstein för övrigt är ledamot, kommer att arbeta med resultatet av Sörlins rapport och framtagandet av kriterier på vetenskaplig kvalitet.

Att åstadkomma sådana kriterier för varje vetenskapsområde betraktar vi som en av en av de viktigaste komponenterna i planen att stärka forskningen vid Göteborgs universitet. Samhällsvetenskapliga fakulteten har tagit sitt ansvar, nu är det upp till det samlade universitetet att ta sitt.

Helena Lindholm Schulz

DEKAN SAMHÄLLSVETENSKAP

Lennart Weibull

F D DEKAN SAMHÄLLSVETENSKAP

Replik :

I förra numret av GU Journalen hävdade jag att det ökade ansökningsraseri som drabbar oss har sin grund i att universitetet själva inte orkar prioritera. Som exempel tog jag nedläggningen av forskarutbildningen i statsvetenskap, en av universitetets mest framgångsrika institutioner. I samma nummer av GU Journalen skriver rektor Pam Fredman att "vi måste prioritera den forskning som redan är stark och sådan som vi tror kan bli vår styrka framöver". I sitt

svar till mig menar emellertid Helena Lindholm Schulz och Lennart Weibull att det var klok politik att under två år stänga forskarutbildningen i statsvetenskap. Man behöver inte ha doktorerat i logik för att se att här finns det problem mellan visioner och praktik.

I många stycken är vi dock ense, nämligen att de gamla historiskt ärvda automatiskt verkande fördelningsnycklarna har spelat ut sin roll och måste ersättas med något nytt. Jag är emellertid till skillnad från HLS och LW övertygad om att tanken på att man ska kunna hitta några objektivt mätbara kriterier för att göra prioriteringar som dessa är en omöjlighet. Det är numera tämligen vedertaget inom den organisationsteoretiska forskningen att sådana fördelningsystem inte är möjliga att etablera inom organisationer som producerar komplexa produkter. Skälet är enkelt, de som ska konstruera dessa objektiva kriterier kan aldrig ha perfekt information om produktens faktiska kvalitet. I vårt fall, säg att vi ska belöna institutioner som producerar många doktorer eller många docenter. Institutionerna kommer då att tjäna på att sänka kvaliteten i vad som krävs. Säg att vi ska fördela medel efter antalet publicerade internationella vetenskapliga artiklar. Detta skapar incidenter att publicera sig i de tidskrifter där det är enklast att bli publicerad, det vill säga de med lägst kvalitet. Och så vidare – det engelska uttrycket för detta är att man med dessa styrsystem skapar ett "race to the bottom", det vill säga en situation där de inblandade tvingas tävla i att förstöra verksamheten. De mätbara kriterierna bör bara användas som ett underlag – det akademiska ledarskapet måste handla om att våga fatta beslut efter att ha gjort en kvalitativ bedömning av verksamheten.

Till sist, det är sant att statsvetenskapliga institutionen gick med ett alltför stort underskott i just denna del av verksamheten. Men detta tillfälliga underskott om tre miljoner gentemot fakulteten ska jämföras med att institutionen år efter år ligger med en fordran på fakulteten för oförbrukade projektmedel om 14–15 miljoner! Med lite is i magen hade man därmed kunnat lösa situationen utan att en så pass vital del av verksamheten som forskarutbildningen skadades.

Bo Rothstein

INNEHAVARE AV AUGUST RÖHSS PROFESSUR

I STATSVETENSKAP

Replik:

BO ROTHSTEIN OCH VI gör på många punkter likartade bedömningar när det gäller problemen med att åstadkomma tillämpliga kriterier på akademisk kvalitet. Här finns det mycket att diskutera och det är därför mycket värdefullt att Rothstein som ledamot i fakultetsnämnden nu är delaktig i det utvecklingsarbete inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga området som för närvarande är på gång. Vi instämmer också med Rothstein i att kvantitativa kriterier för kvalitet skall utgöra ett underlag och att kvalitativa bedömningar måste göras. Emellertid vill vi understryka vikten av utarbetandet av så transparenta kriterier som möjligt.

Däremot har vi inte någon förståelse för att det skulle vara gott akademiskt ledarskap att prioritera just statsvetenskapen på bekostnad av andra ämnen inom fakulteten i att statsvetenskap var det enda ämne som utvärderats. Det goda ledarskapet utmärktes snarast av att fakulteten i det läget tog initiativ till en utvärdering som kunde ge en samlad bild. Gott ledarskap handlar också om att verksamheten ska veta i förväg enligt vilka principer resurser fördelas.

Slutligen: Fakulteten "stängde" inte statsvetenskapens forskarutbildning. Institutionen antog doktorander utöver vad budgeten och det tilldelade fakultetsanslaget tillät. Därmed försatte man sig själv i ett sådant läge att man var tvungen att periodisera antagningen. När fakulteten krävde en kontroll av ekonomin var underskottet, som Rothstein bekräftar, tre miljoner, men innan besparingarna gav effekt i år hade det faktiskt ökat till sex miljoner. Kvalitet handlar också om att hantera anslag. Andra institutioner anpassade istället sin antagning i relation till de medel man hade sig tilldelat. Konsekvensen var att antagningen till forskarutbildningen minskade för många under ett antal år. För dem som var snabba med att anpassa sig till reformen 1998 har emellertid en stabilisering av antagningen kunnat ske.

Helena Lindholm Schulz
LENNART WEIBULL

Cyniskt argument manar

VART ÄR KUNSKAPSSAMHÄLLET PÅ VÄG när ett universitet att man har producerat för mycket kunskap? Frågan aktualiseras efter artikeln "Allt färre forskarstudier vid GU" i förra numret av GU Journalen, där Mats Edvardsson, kanslichef på Handelshögskolan, talar om en överproduktion av doktorer: "För universitetet är det viktigt att antagningen inte är så liten att rekryteringen av lärare inom vissa ämnen hotas" informeras vi om, "men där är man inte än". "Kanske är det snarare så att vi har producerat för många doktorer inom vissa ämnen", menar Edvardsson. Det tycks inte behövas mer kunskap än den som krävs för att fylla universitetsskorridorerna. Är lärarerekryteringen säkerställt, är kunskapsbehovet täckt? Men hur är det då med världen utanför akademien? "Arbetsmarknaden kräver inte doktorsexamen så ofta, och då är det kanske bra om våra studenter inte skaffar sig en utbildning som de sedan inte får användning för", menar Mats Edvardsson. Om folket på gatan bär denna uppfattning med sig, är kanske lätt att förstå, men då är det ett informationsproblem för universitetet, ty ska inte universitetet främja vetenskapligt tänkande och vore det inte önskvärt att doktorer arbetade även utanför universiteten och bidrog till kunskapsutvecklingen där? När arbetsmarknaden är kärv för doktorerna borde det inte som på humanistiska fakulteten användas som ett argument för färre forskarutbildningsplatser. Det borde vara anledning till informationskampanjer om kunskapens värde och universitetens mening! Frågan är dock vem som ska bedriva dessa kampanjer. Universitetet som påstår sig överproducera doktorer?

Susanne Dodillet
DOKTORAND I IDÉHISTORIA

Bör universitetet satsa på alternativ medicin?

Framtidens medicin var titeln på det seminarium om forskning och hälsa som Göteborgs universitet arrangerade på Jonsereds herrgård den 27 november som 60-årspresent till kommunalrådet Göran Johansson.

Bland annat menade rektor Pam Fredman att vi fått en alltmer högteknologisk medicin på bekostnad av samtal mellan patient och läkare. Ett skäl till att så många människor söker sig till andra behandlingsformer kan vara just behovet att känna sig sedd, menade hon.

– Men alternativ behandling handlar inte bara om medicin utan även om kultur. Att musik ger välbefinnande finns det forskning på men även design kan underlätta för den sjuke. Genom att ha olika färg på sitsar och ryggstöd kan det till exempel bli lättare för en synskadad att sätta sig och om reumatiker får anpassade bestick kanske de kan delta i middagen utan att behöva känna att de inte klarar av att äta själva.

Läkaren i kinesisk medicin Ren Jun berättade om hur medicinen utvecklats i Kina under flera tusen år.

– Akupunktur är ju numera accepterat inom västerländsk medicin men jag får många patienter som säger att det inte fungerar. Det tror jag beror på att man inte alltid använder akupunktur som det är tänkt: för oss är människan en hel-

het och akupunktur är bara en del av en mycket mer omfattande behandling.

Under seminariet framkastades flera förslag om att Göteborgs universitet och Västra Götalandsregionen borde gå i bräschen för ett centrum för integrativ medicin, alltså medicin som integrerar det bästa hos västerländsk medicin med så kallad alternativ medicin.

– Att våga tänka annorlunda är viktigt, menade dekan Olle Larkö. Men ska man satsa på alternativ medicin måste den kvalitetssäkras.

Vad tycker du? Bör GU ge kurser i alternativ medicin?

Gå in på www.gu.se och svara på vår webbfråga!

För Dig som är anställd vid Göteborgs universitet

Klipp ur och sänd till, SEKO Vasaparken Box 100, 405 30 Göteborg, eller GU internpost, SEKO Vasaparken. Telefon: 031-773 1173

Kontakta mig, jag är intresserad av medlemskap i SEKO

Namn .....

Adress .....

Telefon .....

Vi måste återta rätten till egen tid

Från dag ett har stat och främst då kyrkan varit ihärdiga i sina försök att styra kunskapens självständiga boningar. Idag har nya aktörer med krav på kvalitet och prestation intagit scenen. Stigande klagomantran hörs om att det skett till priset av tid och ofri forskning. Stämmer det?

Visst har universitetens förutsättningar förändrats drastiskt under de senaste decennierna, men det går inte att bara svära sig fri från ansvar över att utvecklingen fått rusa fram med lösa tyglar, menar Thomas Hylland Eriksen, professor vid Cultural Complexity in the New Norway, Oslo universitet och Dennis Töllborg, professor vid Gothenburg Research Institute, Göteborgs universitet.

Kaos skapar god forskning

En forskare måste vara nyfiken, modig och lojal mot sina värderingar. För att nå dit krävs fri forskning med forskare som vågar stå upp för sin sak och anta utmaningar. Så heter det.

– Istället lever vi i en matrixvärld där yta och social kompetens värderas högre än kunskap, säger Dennis Töllborg.

Han höll nyligen ett laddat tal inför Kungliga Vetenskapsakademien där han gav sin syn på hur svensk utbildning och forskning underminerats. Universitetens flathet genom att inte markera sin ställning gentemot vetenskapsråd, politik och näringsliv har fått förödande konsekvenser. Begrepp som rädsla och anpassningsbarhet har smugit sig in i forskningsterminologin.

– Om du vill göra vetenskaplig karriär idag möts du av en första fråga: Är du finansierad? Forskare med ständig fokus på att få medel från välvilliga donatorer är inte fria i sin forskning, menar Dennis Töllborg.

Sverige har blivit unikt i det avseendet menar han, eftersom vi är det enda land i världen som inte kan ge professorer utrymme för fri forskning i deras tjänster.

– Istället för långsiktig forskning ska vi bygga varumärken av våra institutioner genom att sälja in personer eller broschyrer som talar om vårt personliga ansvar och engagemang i samhällsdebatten.

Att det dessutom inrättas system för att ha viss procents genomströmning av studerande och där forskningsanslagen tilldelas utifrån beställarens önskade resultat fjättrar kunskapen än mer.

– Att vi ställer upp på det här är för jävligt!

ANDRA EXEMPEL på den värld vi lever i, där fasaden inte får krackelera, är vetenskapsrådets förslag att kalla sina beredningsunderlag för arbetspapper istället. Då kan dessa makuleras och rådets motiveringar kring hur anslagen fördelats kan inte granskas, förklarar Dennis Töllborg. Han är milt uttryckt upprörd och det gäller även hur forskningen granskas. Vid misstanke om fusk kan endast rektor, och inte vanliga medborgare, kollegor eller andra universitet, lämna in anmälan till Vetenskapsrådet. Nämn den rektor som vill ge sitt eget universitet dålig publicitet, undrar han retoriskt.

– Vi har mycket större makt än vad vi själva tror och

vi har stort ett förtroende från våra medborgare som det tagit lång tid att bygga upp. Men vad händer med förtroendet om det blir normalitet att ekonomiska och politiska makter ska styra den fria tanken?

Det är inte näringslivet som är problemet, menar Dennis Töllborg, utan universiteten själva som inte varit tydliga nog och vågat sätta ner klacken och säga att det här är vi inte med på!

BARA ATT KOMMA PÅ IDÉN att jämföra företag med universitet är befängt. Det är två helt olika verksamheter med helt olika mål, säger han. Företaget ska hitta praktiska lösningar på sina problem medan universitetet ska uppnå oenighet för att vidga vyerna inom sina forskningsområden.

– Näringslivet vill ha en oberoende kunskapskälla som ställer deras organisation på sin spets. Gör vi inte det gör vi dem en otjänst.

En brytpunkt är nådd nu och universitetets integritet behöver stärkas för att bestå av mer än bara yttre fasad. Kanske kan det bli förändring om regeringens löfte om ökade fakultetsanslag infrias. En tydlig markering från politiken kan få stor betydelse, enligt Dennis Töllborg, men det kan lika gärna bli så att potten i vanlig ordning går till råden för utdelning och då är forskningen kvar där den är idag.

– Vi ska inte gå runt med mössan i hand och fråga

vad näringsliv och samhälle vill ha – utan de ska komma till oss för att vi producerar så bra saker. Det gör att vår miljö mår bra och kan frodas och utifrån det skapa fler egna professorer.

OM 20 PROCENT av landets professorer gick ut och sade stopp! till dagens arbetssituation skulle det få tillräcklig effekt, menar Dennis Töllborg. Många kollegor håller med, men få vågar agera och det har han förståelse för. Forskningen kanske upptar stor del av ens liv men där finns också en annan verklighet med ansvar för familj och avbetalningar på hus och bil. För honom själv tog det år av kval innan han i våras tog steget och lämnade juridiska institutionen.

En reningsprocess för återvända till Sokrates ideal att vara sann mot sig själv, och kanske främst inför sina studenter. Att tala är en sak, att agera en annan och det om något skapade kaos i universitetssfären. Och det är just kaos som Dennis Töllborg vill ha.

– Universitetets roll är inte att skapa lyckliga människor utan oreda för att få dynamik att uppstå. Ny kunskap, nya tankar och idéer måste vara forskningens främsta drivkraft. Stabilitet skapar stagnation och vi måste förändra detta och skapa oordning för att få en kreativ kunskapsmiljö. Kunskap ger ansvar men eftersom människan är svag vill hon instinktivt inte veta för då måste hon ta ställning, säger han och plockar upp husbibeln, ett tummat ex av Edward Saids Den intellektuelles ansvar.

DET NYA LIVET I OVISSHET blev nu inte så långvarigt för Dennis Töllborg. När det blev klart att hans beslut var oåterkalleligt erbjöds han ett drömkontrakt för att stanna kvar vid Göteborgs universitet. Köpt? Inte enligt honom själv för det som avgjorde hade med forskningen att göra. Den som vill läsa mer uppmanar han att gå in på hans hemsida och se kontraktet i sin helhet.

– Jag är idag Sveriges enda fria forskare. Jag får 55 000 kronor i månadslön för att få undervisa och forska om det jag vill fram till min pensionering.

Ett bevis på att kaosteorier kan visa sig generera både kunskap och lönsamhet?

Ina Langsberg

Ferdes nads kilopaj

Det är lätt att bli hemmablind, men tidsbrist och ökade krav på kvalitet och prestation är långt ifrån ett skandinaviskt problem. Under sina föredrag runt om i världen oavsett om det är universitet i Australien, England eller Sydafrika möts Thomas Hylland Eriksen av denna frustration över att tiden blivit ett ögonblickets tyranni.

– Vi har fått en industriell hållning till kunskap där vi ska producera mesta möjliga på minsta möjliga tid.

UTBILDNINGSEVOLUTION, demografisk utveckling och påtryckningar från näringsliv och politik under de senaste 25 åren är den förklaring som ofta ges av den otakt vi hamnat i. Men den bilden behöver kompletteras av universitetsvärldens passivitet, menar Thomas Hylland Eriksen.

– Vi har varit fega och defensiva och mycket beror säkert på att vi är individualister och dåliga på att organisera oss för att styra upp verksamheten. Det handlar inte bara om att få mer pengar utan om att se över tiden.

Att det skulle vara bättre förr ser han som en rent nostalgisk hållning till ett odemokratiskt system – och vill absolut inte tillbaka dit. Förändring behövs för att få utveckling, det är bara att det gått i ett så rasande tempo.

– Forskning ska bedrivas med frihet, men under ansvar och självklart ska du regelbundet rapportera hur ditt arbete går.

Inom Thomas Hylland Eriksens eget verksamhets-

område styrs forskningen exempelvis av vad staten beställer. Ett uppdrag som rör minoritetsforskningen ska förutbestämt ha fokus på integration och inte, om han själv fått råda, på invandrarnas egenvärde. Det senare hade inte varit så snävt utan gett ett vidare forskningsperspektiv. Att i förväg tala om vad man vill ha och vad resultatet ska bli gör att nya oprövade vägar med okänd slutdestination väljs bort. Här måste universitetet och främst institutionerna agera och bli tydligare, menar han.

– För att få forskningsanslag ger många intryck av att veta mer än vad de egentligen gör. Och forskningens allra mest grundläggande mål handlar ju om att du INTE vet vad du ska finna.

Bologna-processen som infördes i Norge 2003 är han mycket kritisk till.

– Den handlar inte om kvalitet utan om kvantitet. Vi ska ta emot fler studenter, fler ska ta examen och fler publikationer ska produceras. I grunden fick vi inte mer anslag som utlovats, men väl fler studenter.

UNIVERSITETSVÄRLDEN har likt sjukhusen anammat en nyliberalistisk logik med begrepp som målstyrning, lönsamhet och marknadsorientering, menar Thomas Hylland Eriksen.

– Att publicera kunskap är något helt annat än att producera bilar.

Väl medveten om att han själv sitter i glashus med en lång rad publikationer anser han att ett vaccin skulle behövas mot den epidemi av massproducerad forskningstext som sker idag.

– Vi måste opponera oss mot trenden att vi existerar

bara om vi fortlöpande publicerar publikationer. Det är en sjukdom och helt omöjligt att kunna följa med i allt som skrivs inom våra områden idag.

Något han tycker kommit bort i debatten är det obetalda engagemanget. Var i en årsrapport kan du ta del av allt det anonyma och obetalda arbete som är helt avgörande för att föra kunskapen framåt? Som exempel nämner han att ta del av föreläsningar och publikationer eller att ge kommentarer till kollegers texter. Hur mäter man lönsamheten av sådana insatser?

FRUSTRATIONEN HAR NÅTT DITHÄN att en ny tid måste till, menar Thomas Hylland Eriksen. Någon övergripande universallösning sitter han inte inne med. Ett förslag för att få mer sammanhängande tid till det egna arbetet vore att ha mer sammanhållen undervisning under halva året och egen forskning under det andra. Bättre närhet mellan lärare och studenter, som gått förlorad med allt större undervisningsgrupper, skulle kunna återskapas genom decentralisering och uppdelning av universitetet i mindre grupper.

– Vi är annat än följderna av logik. Nya tankar och idéer kommer när du gör ingenting. Långsam tid har blivit en bristvara och vi måste engagera oss och återta rätten till egen tid. Först då kan vi skapa den framtid vi själva vill ha!

Med kunskap kan vi förändra världen

Krönikan Media har under hösten haft en formlig explosion i sin information om klimatet. Dagspressen har rapporterat att koncentrationen av koldioxid ökar, temperaturen ökar, havsnivån stiger, djur- och växtliv påverkas med mera. Filmer som *An inconvenient truth* med Al Gore och *Planeten* har med starka bilder och argument ökat medvetandet och acceptansen för att något håller på att hända, samt gett bilder av de stora problem som det här kan innebära. Och helt plötsligt är det inte bara media som rapporterar, utan var man talar om klimatet och om tecknen på förändring i form av varmt väder, mycket regn etc. Företagen är också aktiva och informerar om sina ansträngningar att reducera klimatpåverkan.

Men det är skillnad på information och kunskap. Det nuvarande intresset är förstås av godo, eftersom informationen kan leda till kunskap och med kunskapen ökar möjligheterna att finna vägar för att minska problemen. Samhällsomvandlingen innebär att ett antal nya steg ska tas och en ny typ av kunskap behöver utvecklas. Inte minst behöver politiker stöd för att kunna stärka förändringsprocesserna i samhället. En reduktion av koldioxidutsläppen kan inte göras genom att gå bakåt i tiden utan något nytt måste till. Då är det viktigt att grundkunskapen om klimatförut-sättningarna är kända.

Har kunskapen om klimatförändringen spridit sig? Klimatforskare har arbetat för att få ut sitt budskap under lång tid. Under 1990-talet grundlades huvuddragen i den nuvarande relativt etablerade kunskap, som finns samordnad bland annat i gemensamma dokument av FN:s klimatpanel (IPCC) från år 2001. Vetenskapsvärlden har försökt underlätta för politiker från olika länder och för allmänheten, att ta del av gemensam information som täcker fler länder och större områden. Medierna har också haft en stor roll i att förmedla kunskap mellan vetenskapsvärlden och allmänheten. Journalister har följt och behandlat klimatförändringen, både i Sverige och i andra länder. I USA har journalister anklagats för att snedvräta klimatbudskapet, genom att i onödan balansera uttalanden från olika vetenskapsmän mot varandra. På det viset kan allmänheten ha fått en överdriven fokusering på kontroverser bland vetenskapsmän, och dessutom fått en kunskap som i onödigt hög grad kopplas till osäkerhet. I Sverige finns inte motsvarande forskning, men journalister i Sverige har haft en viktig roll för kunskapsspridningen.

Professionella miljöjournalister i Sverige har bra kunskap om klimatför-

ändringen, visar min studie som jämför olika grupper i samhället. De är nästan i nivå med Sveriges klimatexperter. Allmänheten har en lägre kunskapsnivå, till exempel är kunskaperna om möjliga hälsokonsekvenser låg, medan orsakerna till klimatförändringen är mer kända. Politiker har något högre kunskap än allmänheten. Såväl experter, politiker, journalister som allmänhet är medvetna om sin kunskapsnivå, det vill säga, har man mycket kunskap så litar man på den, och har man lite kunskap är man osäker. En slutsats av den situationen är, om man tror att det är personer med kunskap som är beredda att göra något, att det är klimatexperter och journalister som agerar, medan politiker och lekmän är mindre beredda. I så fall måste kunskapen om klimatförändringen öka för att samhället ska agera mer och klokare.

För det händer saker, samhället prövar nya grepp. Ett aktuellt exempel är att numera kan såväl privatpersoner som företag frivilligt köpa utsläppsrätter för koldioxid. Genom att köpa en rättighet att släppa ut koldioxid och inte utnyttja rättigheten så anses utsläppen minska i samhället. Oavsett om utsläppen verkligen minskar, eller handeln mer är till nytta för att företagare ska göra affärer och vara aktiva, så finns det något att marknadsföra som upplevs som positivt och bidrar till en känsla av delaktighet. Vetenskapsmännens budskap om att något måste göras håller på att översättas till ekonomiska aktiviteter. Det är svårt att redan nu avgöra effekterna av just det här försöket att reducera koldioxidutsläppen. Men det är en verksamhet som ger erfarenhet och kunskap till samhället.

Samhällsomvandlingen kräver kunskap för att politiker och andra beslutsfattare ska våga ta nödvändiga steg, och för att gemene man ska agera. Ett exempel på hur man kan agera gav Leif Johansson, Volvo, när han begärde högre bensinskatt och sänkt moms på etanol. För att företag ska kunna investera i fordon och kunskap som är anpassade för framtiden, begär han att förutsättningarna i form av drivmedelspriser ska ändras. Hanteringen av klimatproblemen går att påverka, och med en tro på att förändringarna ska leda till något bättre är det möjligt att se fram emot den kunskap som behöver utvecklas. Den kunskapen är inte färdigpaketerad. Den får man vara med och skapa och var och en har sina förutsättningar att förändra.

Eva-Lotta Sundblad

DOKTORAND, PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN
RESEARCH UNIT FOR SOCIETAL AND
ENVIRONMENTAL DECISION ANALYSIS

Vinjett/IT-spalten

Oavsett om du är forskare, lärare eller administratör på GU är IT jobbktyget par excellence. Hur stor del av din arbetstid är inte att sitta framför datorn? Men, handen på hjärtat, har du kontroll på datorn och programmen?

Vi är några kollegor (IT-tekniker och användare) som gärna provar olika funktioner och finesser. Man ska inte vara rädd att prova nya saker och tänka utanför boxen. Vad är det värsta som kan hända? Du kan alltid starta om datorn :-)

Vad kan man få ut av det? Jo, det är roligt att lära sig nya saker och känna tillfredsställelsen att man löst något. Dessutom gick det fortare att göra uppgiften, eller kanske blev resultatet bättre eller finare. Men, hur ofta tipsar du kollegor? Eller ställer frågor?

Syftet med den här spalten är att ge enkla tips och råd som många kollegor kan dra nytta av. Förhoppningen är att så ett frö till diskussioner som fortsätter i fikarummen.

Den här spalten återkommer framöver i GU Journalen. Kanske har ni frågor eller egna idéer som ni tror kan vara till nytta för kollegor på GU. Tveka då inte att höra av er till gu-journalen@gu.se

”Gammalt ruckel i Mezzaselva. Min älsklingsbild. Bättre än Röykkä gästgiveri.”

Så står det skrivet med bläck på baksidan av ett fotografi som föreställer ett fallfärdigt litet hus.

Fotot är ett av två som Helena Södergran 1931 skickade till Honorine Hermelin som tack för en pengagåva.

Fotografen var Helena Södergrans dotter, Edith.

Edith Södergran, 1892–1923, var inte bara en av de största förnyarna av svensk dikt. Hon var också en ivrig fotograf.

– Hon fotograferade mycket både i Finland och i den schweiziska kurorten Davos där hon 1911–1914 periodvis behandlades för sin tuberkulos, berättar bibliotekarie Anders Larsson. Tydligt hade hon vissa planer på att delvis kunna försörja sig som fotograf. Hon var särskilt förtjust i att avbilda katter.

Edith Södergrans liv var dramatiskt. Hon föddes i St. Petersburg men var bara några månader gammal när familjen flyttade till Raivola på Karelska näset. Det sågverk som hennes far Matts var föreståndare för gick i konkurs 1909 vilket ledde till ekonomiska svårigheter för familjen och en kort tid senare avled fadern i tuberkulos. Det var modern som fick ordna upp ekonomin.

”Den som ställer många frågor ökar mångas visdom.”

Kinesiskt ordspråk

1. BootCamp

Visste Du att...du kan köra operativsystemet Windows på din Mac?!

Begränsningen för att köra GU:s administrativa system på en Mac är nu ett minne blott. Nu kan du använda ”Boot Camp”(http://www.apple.com/macosx/bootcamp) på din Intel-baserade Mac utan extra licenskostnad för Microsoft Windowslicensen. Ett bra och flexibelt sätt att jobba för den som vill kunna komma åt GU:s administrativa system i Windowsmiljö men ändå köra allt annat i operativsystemet Mac OS X.

2. GLAD

Visste du att alla anställda på sikt ska ha samma e-postsystem? Det heter GLAD och syftet är att få ett effektivt och säkert system. För att läsa e-post går man in via Medarbetarportalen för att komma åt webbmejl. Det innebär att man även kan läsa e-posten hemifrån och på resande fot via webben. Det går också att läsa e-posten via mobilen.

Redan nu i december har 3 300 kollegor gått över till GLAD. För de flesta innebär det ingen stor förändring. Nya webbmejl har de funktioner

som de flesta behöver av ett e-post- och kalenderverktyg. Vill man läsa sin post via Microsoft Outlook, Microsoft Entourage, Mail och Eudora fungerar det också.

Missa inte funktionen att hitta korrekt e-postadress till alla anställda. Man slipper leta via KataGU eller spara kollegors (även vid andra fakulteter) adresser manuellt i adressboken. Man får alltid korrekt adress, då ändring sker centralt.

3. Powerpoint

Här är ett tips för att snabbt och lätt göra en presentation i Powerpoint

Det bygger på att man har en mall med fin bakgrund, bestämd teckenstorlek m.m. GU:s Powerpoint-mall kan man ladda ner via DinSida, sidan för GU-anställda: <http://dinsida.gu.se/dittGU/grafiskprofil/>

I alla program, formulär och hemsidor går man framåt med TAB, och tillbaka med SHIFT + TAB. I Powerpoint ... stå ”dispositionsläget” och skriva text. Trycker man retur får man en ny bild. Med TAB får man punkter på bilden/sliden. TAB ytterligare en gång ger nästa undernivå. Retur ger ny rad på den nivån. Med SHIFT + TAB kommer man till den högre punktnivå. Och i vårt exempel ger SHIFT + TAB ytterligare en gång nästa bild. Svårt att förklara med text endast, men logiken är lätt att förstå

i programmet.

TAB ->
SHIFT + TAB <_

Bildtext: Arbeta enkelt och lätt med hjälp av enter, tab och shift+tab.

Salima Khamchane, Ola Andersson och Gustav Bertilsson Uleberg

inte riktigt ser vad hon skriver eftersom bläcket på flera ställen försvunnit utan att hon verkar ha upptäckt det. Förutom fotografierna skriver Helena Södergran att hon ska skicka ett par av Ediths böcker som tack för gåvan.

Helena Södergran dog 1940 vid evakueringen av Raivola under finska vinterkriget. Genom freden i Moskva 1940 blev byn sovjetisk och tillhör idag Ryssland.

Samma år fick Edith Södergran veta att också hon led av tuberkulos vilket ledde till många års vistelse på sanatorium, bland annat i Schweiz. I och med oktoberrevolutionen 1917 försvann det sista av familjens förmögenhet och Edith Södergran levde sina återstående år som både fattig och sjuk tillsammans med sin mor i Raivola.

– De fyra diktsamlingar och en aforismsamling hon hann ge ut blev inte särskilt väl mottagna även om hon hade några beundrare som kritikern Hagar Olsson och poeten Elmer Diktonius, berättar Anders Larsson. För eftervärlden framstår hon inte bara som en av de verkligt stora svenska diktarna utan också som en ganska mystisk person. Innan sin död lät hon bland annat förstöra alla brev hon fått liksom en mängd manuskript vilket gör att mycket kunskap om henne gått förlorat.

UB äger två fotografier av Edith Södergran som båda ingår i Honorine Hermelins samling på Kvinnohistoriska samlingarna. Förutom fotot på rucklet finns också ett foto på en strömmande fors med en granskog i bakgrunden. Till fotografierna hör två brev, skrivna av Helena Södergran år 1931, där hon tackar för en gåva på 200 finska mark.

– Modern levde en mycket torftig tillvaro i Raivola efter dotterns död. Hon hade dålig syn och det märks att hon

Köra bil på matrester – och gran?

Har ni farit omkring på bananskal? Jag gör det, i min bifuel-folkvagn som rullar på biogas från mina och tusentals andra bohusläningars matrester. Det som blir kvar efter processen i den så kallade röttningsanläggningen går tillbaka till åkern som prima gödning. Förestår ni vilken ren njutning det är att köra en sådan bil? Billigare än bensin, bra bett i motorn – och inga farliga avgaser, ingen klimatpåverkan!

Senaste halvåret har det sålts massor av miljöfordon. Det är löftesrikt. Men fortfarande har vi drygt 97 procent bensin och diesel kvar i vår svenska transportsektor. Åtta miljarder liter. Och det så kallade transportarbetet ökar, prognosen för 2012 är för personbilar 35–40 procent och för gods 50 procent.

Kanske kommer dock ett allt högre oljepris att vända utvecklingen, här och i andra länder. Ingen vet säkert. En förväntad oljebrist skulle faktiskt lika gärna kunna leda till att man börjar göra bränslen ur kol i stor skala. Vilket förstås vore etter värre för den globala uppvärmningen.

Förhoppningsvis kommer världssamfundet att i stället försöka möta klimatförändringarna och den sinande tillgången på olja med betydligt klokare strategier. Med effektivare motorer, transportsnål planering och förnybara bränslen. I linje med vad vår svenska oljekommission föreslog i sitt radikala program ”På väg mot ett oljefritt Sverige”.

Vår fordonsflotta är fortfarande cirka tjuugo procent ”törstigare” än genomsnittet i EU. Med bonusar i

skattesystemet måste vi därför snarast stimulera fram en högre andel moderna dieselfordon (med 25–30 procent mindre bränsleförbrukning än bensinbilen) Vi måste också få in hybridfordon, som kan köras på en mix av bränsle och el, och som lagrar bromsenergi och därmed sänker sitt bränslebehov. Särskilt hoppas jag på den revolutionerande plug-in-hybriden, som även kan ladda in el direkt via nätet, t ex nattetid eller när vi är på jobbet.

Dessutom skall vi ersätta fossil bensin och diesel med de nya, synnerligen spännande drivmedel som tillverkas med high tech-metoder ur grödor från skog och åker. De har fikonnamn som DME och FT-diesel och behöver kanske tre–fyra år på sig att utvecklas till kommersiella bränslen i mackarna. De är vassare än dagens etanol, och resulterar i fler rullande kilometer per hektar. Detta är inte oväsentligt, eftersom vi inte har hur mycket mark som helst för att producera drivmedel på, vare sig i Sverige eller i Brasilien. Åkern skall ju också fortsätta ge oss mat, skogen skall producera timmer och papper.

Men utmaningen är solklar – och Sverige har lysande förutsättningar att klara av den.

Vi har gott om skog, vi har åkrar som framöver inte kommer att användas för livsmedelsproduktion. Jag ser framför mig hundratusentals hektar sockerbeta, hampa, vall, asp, gran och andra ”soldrivna bränslefabriker” som hjälper oss att ersätta fossila bränslen med stora mängder prima biobensin och biodiesel. Med bra lönsamhet och spännande teknik som vi också kan exportera till andra länder. Med en ny optimism för landsbygdens gröna näringar. Och allt detta utan att vi tummar på naturvärden och alla de miljöer vi behöver för rekreation och friluft.

Detta är min vision. Jag vet att den kan förverkligas – förutsatt att vi satsar stort på forskning och kommersiell utveckling. Självt fortsätter jag köra på banan- och potatisskal, i väntan på asp- och granbränslet. Men mest åker jag förstås väldigt mycket tåg!

Stefan Edman

Biologutbildad vid Göteborgs universitet, författare till drygt tjuugo böcker om miljö-människa-samhälle, däribland ”Jorden har feber – kan vi hejda klimatförändringen?” Generalsekreterare i Göran Perssons oljekommission. Ordförande i Göteborgs Internationella Miljöpris, som i år gick till de tre japanska teknikerna bakom den klimatsmarta hybridbilen Toyota Prius.

Mathias Klang

FORSKARE PÅ IT-UNIVERSITETET SOM NYLIGEN DISPUTERADE PÅ AVHANDLINGEN *DISRUPTIVE TECHNOLOGY: EFFECTS OF TECHNOLOGY REGULATION ON DEMOCRACY* (WWW.ITUNIV.SE/~KLANG/WEB/THESIS/).